

Η Αγία Σοφία “ουκ εάλω”

Τα εντός, εκτός και επί τα αυτά αντίποινα

Β΄ Έκδοση

Χρήστος Κηπουρός & Πασχάλης Χριστοδούλου

Θράκη 2020

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Το κείμενο αποτελεί πρόλογο στο υπό έκδοση βιβλίο σε PDF, με τίτλο Η Αγία Σοφία “ουκ εάλω”.

Βλέπετε σχέδιο PDF, Η Αγία Σοφία ουκ εάλω, 11 κείμενα των συγγραφέων, Θράκη Ιούλιος 2020,

---

{*}

Ο πρώτος διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},
ο δε δεύτερος Δήμαρχος Σουφλίου {1994-1998},

Θράκη 24 Ιουλίου 2020

Περιεχόμενα

05	7 προτάσεις για την επιστροφή στη Χριστιανικότητα του Ναού	28	Ο παράνομος φράχτης του πορθητή Ερντογάν
08	Πως να μπλοκάρουμε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί	31	Αν ήταν να αλλάξει κάτι ο Ερντογάν, αυτό είναι το όνομά του
13	Οι δύο ύβρεις προς την Αγία Σοφία	32	Αντί για τα μοιρολόγια, για την Αγία Σοφία, η Ελλάδα οφείλει να πάρει 2 πρωτοβουλίες
16	Ένα συνοδό νόσημα της Εθνικής μας Πολιτικής. Η ύβρις προς την Αγία Σοφία	34	Αν κάτι “εάλω”, αυτό είναι η Πολιτική Ελλάδα. Όχι η Αγία Σοφία
18	Δώρα για την Αγία Σοφία, από το Τέμενος Βαγιαζήτ	36	Το “ουκ εάλω” είναι στο χέρι μας
21	Ό,τι και να κάνει ο προφήτης Ερντογάν, η Αγία Σοφία ουκ εάλω	39	Η δέηση για το Καστελόριζο
24	Η αδελφοποίηση του Διδυμότειχου με την Κωνσταντινούπολη		

Η ΔΕΗΣΗ

Εικόνα α, πηγή: giorgosthalassis.blogspot.com, Το ψηφιδωτό “Δέηση”, με τον Ιησού, την Παναγία και τον Ιωάννη τον Πρόδρομο, Ναός της Αγίας Σοφίας

“Εκφράζονται οι ευχαριστίες στο συμπατριώτη Γιάννη Κουκάκη, που διαμένει στο Παρίσι, τόσο για την πολύμορφη συνδρομή του, όσο επίσης, για την αισθητική σύνθεση του παρόντος τομιδίου”

7 προτάσεις για την επιστροφή στη Χριστιανικότητα του Ναού

«Μια Αγία Σοφία με τόσους μπερντέδες, δεν θέλει UNESCO

αλλά μια TURKESCO» {1}

Χρήστος Κηπουρός & Πασχάλης Χριστοδούλου

Το λάθος όσων καλοπροαίρετα έσπευσαν να προτείνουν αντίποινα για την Αγία Σοφία δείχνει ότι δεν έχουν σχέση με αυτό που στα χρόνια των μνημονίων ονομάστηκε “ισοδύναμα μέτρα”.

Αν βουτούσαν λίγο τη γλώσσα στο μυαλό δεν θα τα έλεγαν όλα αυτά που είπαν και έγραψαν εξισώνοντας τον Ναό της του Θεού Σοφίας, άλλοτε με το Τουρκικό Προξενείο της Θεσσαλονίκης ή της Κομοτηνής, άλλοτε με τζαμί στη Λέσβο και άλλοτε με την ανταλλαγή με την Εκκλησία της Αγίας Ειρήνης στην Πόλη.

Εμείς λοιπόν λέμε ότι τα αντίποινα απέναντι στη μετατροπή σε τζαμί αυτού του λαμπρότερου στο κόσμο Μνημείου της Χριστιανοσύνης, με τον σπάνιο διάκοσμο, είναι τα παρακάτω:

1. Η μη αναγνώριση της μετατροπής από το Σταυρωτή Τούρκο Πρόεδρο. Η θεώρησή της οιονεί ως παράνομης πράξης, που δεν πρόκειται να γίνει αποδεκτή στον αιώνα τον άπαντα.

Το προηγούμενο της μη αναγνώρισης του ψευδο-

κράτους του Ατίλα δείχνει το δρόμο. Έτσι και ο τζιχαντιστής Ατίλας οφείλει να έχει την ίδια αντιμετώπιση. Η Αγία Σοφία “ουκ εάλω” {βλ. PDF}. Αν είναι κάτι είναι κατεχόμενη.

2. Η προσφυγή στην και από την UNESCO μέχρι τα αρμόδια διεθνή δικαιοδοτικά όργανα για τις αυθαίρετες επεμβάσεις επί των ιερών σωμάτων των εικόνων και των ψηφιδωτών του Ναού, με τις όποιες ηλώσεις επί των πλαισίων των οπτικών συστημάτων ή των κουρτινών-μπερντέδων, να συνιστούν νέες σταυρώσεις. Και αυτά τα επί τον τύπον των ήλων, να τα αντικαταστήσουμε με τα επί της ουσίας των ήλων, που πρόκειται να προκαλέσουν τη μόνιμη παραμόρφωση της όλης εσωτερικής εικόνας.

3. Αν κάτι έχει να κάνει με τη διεθνοποίηση που είπε η κυβέρνηση, αυτό πέραν της ανάδειξης από την ίδια, κατά τις συζητήσεις, των ιστορικών ευθυνών των θεσμών της διεθνούς κοινότητας, είναι η ανάθεση σε μια διεθνή ομάδα ακαδημαϊκών νομικών να μελετηθεί η προσφυγή σε διεθνή δικαστήρια και άλλα θεσμικά πρόσωπα, από το Στρασβούργο και τη Χάγη μέχρι τη Γενεύη και τη

Η πρώτη σοβαρή κύρωση είναι η ακύρωση της μετατροπής σε τζαμί

Νέα Υόρκη, που θα έχει σκοπό την ακύρωση της μετατροπής.

4. Το αίτημα ακύρωσης να αποτελεί επίσης, σύμφωνα με το Χριστιανικό όσο και Αρχαιοελληνικό ρητό, το “*από Θεού άρξασθαι*”, το πρώτο από τα μέτρα που συζητούνται, στην κυρωσιολογία, με τους Ευρωπαίους εταίρους, εις βάρος της Τουρκίας. Με άλλα λόγια, να το επαναλάβουμε: Η πρώτη σοβαρή κύρωση είναι η ακύρωση της μετατροπής σε τζαμί.

5. Η Ελληνική συνδρομή σε Χριστιανούς κάθε δόγματος να προσφύγουν με ατομικές προσφυγές στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Να εξαιρεθούν μεν, για τους ευνόητους λόγους, οι εναπομείναντες Ρωμιοί της Πόλης, όμως στην ίδια αυτή Πόλη υπάρχουν και άλλοι, που δύνανται, αν θέλουν να προβούν σε μια παρόμοια κίνηση.

6. Υπάρχει και ένα άλλο αντίποινο. Εκτείνεται από την Αγία Σοφία μέχρι την αναγκαία ταυτόχρονη Ελληνική αμυντική κίνηση. Επειδή αυτό που προ-

τοιμάζει η Τουρκία σχετίζεται με την μεταφορά του θεάτρου της αντιπαράθεσης στο Καρπάθιο και το Νότιο Κρητικό Πέλαγος, που πλείστοι όσοι ημεδαποί πολύ κακώς το ονομάζουν Λιβυκό, ασκώντας με τον τρόπο αυτό, αν μη τι άλλο, και μια ονοματολογική ευθανασία στην Κρητική ΑΟΖ, η Ελλάδα πέραν από το “*και τούτο ποιείν*”, το της Αγίας Σοφίας δηλαδή, να προχωρήσει στο “κακείνο μη αφιέναι”. Τουτέστιν το θέμα της επέκτασης των χωρικών μας υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια στα 5 νησιά: Σε Ρόδο, Κάρπαθο, Κάσο, Κρήτη και Καστελόριζο.

7. Προτείνεται όμως και ένα αντιαντίποινο. Η απρόσκοπτη πρόοδος των εργασιών στο Σουλτανικό Τέμενος Βαγιαζήτ στο Διδυμότειχο. Και όχι μόνον. Επιπλέον κι οι αναγκαίες εργασίες μετατροπής του σε Θρησκευτικό χώρο λατρείας του Ισλάμ. Να αποτελεί όχι μόνο δείγμα Χριστιανικής γραφής και συνεισφορά, στο διαθρησκειακό διάλογο αλλά και κάτι άλλο. Την απομάκρυνση πολλών Τούρκων Μουσουλμάνων από το Μωαμεθανίζοντα Ερντογάν, ώστε η πολιτική εκδημία του να επέλθει μια ώρα αρχύτερα.

Κάτι που δεν θα μπορούσε να μη λάβει υπόψιν του ο επόμενος. Ακόμη και αν διεκδικήσει να γίνει ο Ερντογάν ο Β΄, ή και ο Μωάμεθ ο Δ΄, αφού ο Ερντογάν επιθυμεί να καταγραφεί ως ο Μωάμεθ ο Γ΄. Ο διάδοχος δηλαδή του Μωάμεθ Β΄ του πορθητή.

Και αν σπεύσει κανείς να ειρωνευθεί τα λόγια αυτά, οφείλει να γνωρίζει ότι προηγείται η δική μας ειρωνεία προς τον Τούρκο Πρόεδρο. Η οποία είναι και από τις πιο βαριές πολιτικές κυρώσεις.

Τέλος, στην περίπτωση του εκδημοκρατισμού, κάποια στιγμή στο μέλλον, της Τουρκίας, θα έχουμε να παίρνουμε πίσω τη Χριστιανικότητα της Αγίας Σοφίας, επί τη βάση της “*Συμμετρικής Διπλωματίας*”, που τόσες φορές κάναμε χρήση στα γραπτά μετά των επεξεργασμένων προτάσεων που ακολουθούν.

Οφείλουμε να πούμε δυο επιπλέον λόγια για τον τίτλο. Είναι προφανές ότι τα εντός του Ναού αντίποινα είτε αφορούν τα μελετώμενα οπτικά συστήματα είτε τις αντίστοιχες κουρτίνες με σκοπό την απόκρυψη των εικόνων και των ψηφιδωτών, αρχής γενομένης από τη “*Δέηση*”, έχουν διαμέσου προσφυγών ως αποδέκτη τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα κλπ.

Όσο τώρα για τα εκτός της Αγίας Σοφίας αντίποινα, να είναι καλά τα διεθνή δικαστήρια. Εκεί θα είναι η πρώτη φορά στην τρέχουσα περίοδο που μπορεί να παραπεμφθεί και να κάτσει στο εδώλιο ο αυθεντικός ISIS. Και όχι μια μεταστατική του εκδοχή, όπως το γνωστό Ισλαμικό κράτος.

Κάθε άλλη λύση που περνάει από το μυαλό της πολιτικής Ελλάδας αποδεικνύει ότι δεν της έχει μείνει μυαλό.

Όσο τώρα για τα “*επί τα αυτά*” του τίτλου είναι κα-

τανοητό ότι αφορούν στην επιμονή μας στη “*Συμμετρική διπλωματία*”. Τη συνέχιση των εργασιών μονομερώς στο Τέμενος Βαγιαζήτ έως τη μετατροπή του σε Θρησκευτικό χώρο λατρείας του Ισλάμ.

Παράλληλα η Ελλάδα ως μέλος της UNESCO οφείλει με συγκεκριμένη ατζέντα να παρέμβει διά του πρέσβη της στον εν λόγω Οργανισμό, ώστε αυτός να αναλάβει τις ευθύνες του.

Εδώ λέγαμε να μην αφήσει καρφίτσα να μπει στο ιερό σώμα των εικόνων και των ψηφιδωτών. Πόσο μάλλον αν υπάρξουν οπτικά συστήματα ή μπερντέδες που όχι μόνο θα επικαλύπτουν τα σώματα των ιερών κειμηλίων αλλά και θα καταργούν στην πράξη, αν θα το επιτρέψει, τους λόγους ίδρυσης και ύπαρξης της ίδιας της UNESCO.

Γιατί μια Αγία Σοφία με τόσους μπερντέδες, δεν θέλει UNESCO αλλά μια TURKESCO. Και γιατί μια φωτογράφιση του εσωτερικού της, εν ώρα μουσουλμανικής προσευχής, μόνο κλαυσίγελο θα προκαλεί για το πως την κατάντησαν οι βιαστές της. Αυτήν που επί τόσους αιώνες ήταν ίσως το πιο σπουδαίο στον κόσμο αρχιτεκτόνημα και μνημείο, πέραν από την Μεγάλη και Ορθόδοξη Εκκλησία της του Θεού Σοφίας. Και για πολλούς επίσης αιώνες, πριν το σχίσμα, Ναό της ενιαίας Χριστιανοσύνης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

{ 1 } Ο νεολογισμός TURKESCO αφορά στη σύνθεση δύο λέξεων: Το όνομα του ιδρυτή των γκρίζων λύκων συνταγματάρχη Τουρκές και τη γνωστή συντομογραφία των εταιρειών “*co*”. Με άλλα λόγια, μια ακόμη εταιρεία γκρίζων λύκων”.

1. Πως να μπλοκάρουμε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί

Από τριακονταετίας ασχολούμαι με το τέμενος Βαγιαζήτ {1} του Διδυμότειχου. Το πιο αρχαίο, λαμπρό και μεγάλο σουλτανικό τζαμί στην Ευρώπη, σε μια πόλη η οποία εκτός από πρωτεύουσα του Βυζαντινού κράτους διατέλεσε επίσης και πρωτεύουσα των Οθωμανών.

Ο λόγος της εμπλοκής μου οφείλεται σε μια ιδέα

που είχα {2}, να υιοθετηθεί το εν λόγω τζαμί από κοινού με την Αγία Σοφία - ως τα δυο μεγάλα μνημεία της Θράκης- από την UNESCO και να προχωρήσουν με βάση ένα κοινό Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ταυτόχρονα οι εργασίες άρσης των υφιστάμενων ετοιμορροπιών αναστηλώσεων, αποκατάστασης αστοχιών σε δομικά στοιχεία φερόντων σκελετών κλπ. Το εάν η ένα προς επτά, αναλογία έκτασης,

προϋποθέτει και αντίστοιχες δαπάνες, δεν είναι εκεί το πρόβλημα. Αντίθετα.

Ναι μεν μπορεί το τέμενος Βαγιαζήτ να μην έχει υποστεί τις βεβηλώσεις που γνώρισε το καύχημα της ενιαίας χριστιανοσύνης στην Κωνσταντινούπολη, από τα περιβάλλοντα σύμβολα αιχμαλωσίας των τεσσάρων μινι-ρέδων, μέχρι τις εσωτερικές του παραχαράξεις, όμως και η δική μας χώρα δεν έπραξε όσα όφειλε υπέρ του σημαντικού αυτού μνημείου που βρίσκεται μέσα στην επικράτειά της. Στην ουσία το άφησε να ρημάξει. Δεν την τιμούν τα προ της πυρκαγιάς σιδηρά ικριώματα στο εσωτερικό που το καθιστούσαν μη επισκέψιμο ούτε οι μουσαμάδες της στέγης που πριν καούν και αυτοί είχαν αντικαταστήσει την προ έξη αιώνων καλλιτεχνική στέγη συνδυασμού μολυβιού με κασσίτερο που αντανακλούσαν τα χρώματα του φωτός. Πολύ περισσότερο δεν τιμά την Ελλάδα η

Η συνδρομή της
“συμμετρικής
διπλωματίας”

Χρήστος Κηπουρός

προ τριών ετών εξ αμελείας πυρκαγιά, που το κατέκαψε, αφήνοντάς το περίπου ως καρά γιαπί.

Χάρηκα για το ότι ο εν τοις ΗΠΑ διεθνής οργανισμός της Archnet.org για τα Ισλαμικά μνημεία όλου του πλανήτη, που εποπτεύεται από τα πανεπιστήμια των Harvard και MIT, συμπεριέλαβε το 2005 στον υπομνηματισμό του για το τζαμί του Διδυμότειχου, την εργασία μου του ίδιου χρόνου σχετικά με την προσθήκη το 1913 δεύτερου εξώστη {1} στο μιναρέ, και τα της συμβολικής αρχιτεκτονικής, καθώς και το ρόλο που έπαιξε ο τότε αντισυνταγματάρχης Κεμάλ σε αυτά. Και ναι μεν μπορεί να μη χαίρομαι που οι ημεδαπές επίσημες και μη ηλεκτρονικές πηγές, εισήγαγαν πολύ αργότερα τα του συγκεκριμένου μιναρέ από τις ΗΠΑ, χωρίς βέβαια να σκαμπάζουν κάτι γι αυτόν, όμως με αποζημιώνει η περαιτέρω εξοικείωση με το ίδιο μνημείο, που συνέχισε να με απασχολεί.

Ο λόγος για ένα δεύτερο και πιο σημαντικό βήμα που έρχομαι να κάνω σήμερα, με αφορμή την επικείμενη συνεδρίαση του Τουρκικού Συμβουλίου Επικρατείας για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί. Έστω και αν πρόκειται για προσχηματική γνωμάτευση ή ακόμη και για μια προειλημμένη απόφαση του Ερντογάν, όταν ταυτόχρονα αντί των βεβηλώσεων, κάνει λόγο για καλλωπισμό{!} Ένας παραμορφωτής που μεταξύ άλλων εκθειάζει τη μετατροπή του πιο μεγάλου εκκλησιαστικού και αρχιτεκτονικού κοσμήματος του πλανήτη, στο πιο μεγάλο αυθαίρετο, επίσης παγκόσμιο.

Αν αποδεχθεί πάντως την σημερινή πρόταση, δεν θα ξαναπεί ότι δεν υπάρχει έστω ένας τόπος λατρείας του Ισλάμ στην Ελλάδα. Γιατί θα υπάρχει και μάλιστα με ένα ιδιαίτερα μεγάλο ιστορικό και πολιτισμικό φορτίο. Ένα πέτρινο εργοστάσιο που αν έρθει και δει με τρόπο τις γωνίες στους τοίχους του από λαξευτές λιθοδομές, είναι σαν τσάκισες

σε φρεσκοσιδερωμένο παντελόνι, που δεν χάνουν ούτε χιλιοστό.

Μπορεί να πάρει κάποιους χρόνους η ενασχόληση της UNESCO, όπως επίσης και η εξεύρεση των αναγκαίων κονδυλίων για την αποκατάσταση των δύο αυτών μεγάλων μνημείων της Θράκης, όμως θα έχει μεγάλο, όπως έλεγα, ιστορικό και πολιτισμικό ενδιαφέρον.

Ήδη ένας φίλος μου, ο Γιάννης Κουκάκης από το Διδυμότειχο, ο οποίος διαμένει στο Παρίσι και παλιότερα επί Μπούτρος Γκάλι είχε ασχοληθεί με το θέμα αυτό, αμέσως μετά από την πυρκαγιά, επικοινωνήσε μαζί μου, και πιστεύω ότι είναι δική του δουλειά το γεγονός ότι γνωστοί διεθνώς Έλληνες ζωγράφοι, αν και ορθόδοξοι, προσφέρονται να συνδράμουν δωρεάν με το έργο τους για το εν λόγω τέμενος, όσο διάστημα και αν χρειαστεί. Ας μην επεκταθώ στα περί τουρισμού κλπ.

Κατά τα άλλα, μετά από το πέρας των απαιτούμενων εργασιών, η μεν Αγία Σοφία θα λειτουργεί ως Χριστιανική Εκκλησία, με όλα τα οικεία της θέσμια, το δε Τέμενος Βαγιαζήτ στο Διδυμότειχο, ως τζαμί, για ολόκληρο το Ισλάμ. Που βέβαια, πέραν των πλείστων όσων επισκέψεων τις οποίες θα δέχεται, ξεπερνά κατά πολύ τη γειτονική χώρα. Όπως άλλωστε και η Αγία Σοφία ξεπερνά κατά πολύ την Ελλάδα αφού αφορά ολόκληρη τη Χριστιανοσύνη, η οποία με τη σειρά της οφείλει να υπερασπιστεί την Αναγέννηση της Μεγάλης Εκκλησίας της του Θεού Σοφίας. Πάντως η απάντηση σε όσους ένθεν κακίθεν αντιτείνουν ότι η πρόταση συνιστά ουτοπία, έχω με τη σειρά μου να τους πω ότι τόπος υπάρχει. Όχι μόνο ένας αλλά δύο τόποι. Μπορούν να υπάρξουν δύο τόποι λατρείας.

Πέραν όλων αυτών οι λειτουργίες μετά των ιερο-

πραξιών των δύο θρησκειών μπορούν να αρχίσουν άμεσα, αν υπάρχει καλή θέληση και από τις δύο πλευρές. Σε ό,τι αφορά μάλιστα το Μεγάλο Σουλτανικό τζαμί του Διδυμότειχου, η λειτουργικότητά του μπορεί να υπάρξει σε όλο το διάστημα των εργασιών αποκατάστασης, ενόσω θα προχωράει η κατασκευή της στέγης καθώς και το εκ νέου γράψιμο των επιγραφών στους εσωτερικούς τοίχους με ρήσεις από το Κοράνι, από τους ζωγράφους που έλεγα, για τις οποίες διατίθενται πλείστες όσες φωτογραφίες, εννοείται πριν από την πυρκαγιά.

Είδαμε άλλωστε στο πρόσφατο παρελθόν τη Θεία Λειτουργία, όπως το κήρυγμα του Ευαγγελίου, με

την παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχη σε καρά γιαπιά στην Τουρκία, που κάποτε υπήρξαν Ορθόδοξοι Χριστιανικοί Ναοί. Μόνο που για το Τέμενος Βαγιαζήτ αυτό που θα το χαρακτηρίζει θα είναι η συστηματική πρόοδος αποπεράτωσης του σημερινού του καρά γιαπί. Και έως τότε δεν θα έχει παρέλθει καμιά ημέρα Παρασκευής για το Ισλάμ, χωρίς την άσκηση λατρείας και προσευχής, από τους Μουσουλμάνους επισκέπτες από κάθε γωνιά του κόσμου, με τη μνημειακή λειτουργία στις υπόλοιπες ημέρες της εβδομάδας, να αλλάζει άρδην τα της αγοράς της πόλης.

Όπως δεν θα έχει παρέλθει και καμιά Κυριακή

χωρίς τη Θεία Λειτουργία στην Εκκλησία της Αγίας Σοφίας, μετά των όπου γης, όλο και περισσότερων από ποτέ Ορθόδοξων που θα επισκέπτονται την Πόλη. Όπως επίσης θα συνεχίσουν να την επισκέπτονται οι Χριστιανοί και από τα υπόλοιπα δόγματα, και όχι μόνο Χριστιανοί. Θα αποτελεί δε την πρώτη πράξη αυτογνωσίας της γειτονικής χώρας, ως μιας χώρας πολυπολιτισμικής. Το πρώτο βήμα πολιτισμικού εκδημοκρατισμού. Άλλο τώρα αν τα υπολειπόμενα βήματα θα είναι χιλιάδες μείον ένα.

Ο Ναός της Αγίας Σοφίας, όπως φυσικά και κάθε Ναός, όπως γράφουν τα λεξικά, είναι ένας τόπος λατρείας του Θεού. Και ναι μεν ο συγκεκριμένος

είναι και ένα μεγάλο Μνημείο, όμως η μετατροπή του σε μουσείο το 1934, από τον Κεμάλ, αυτόν τον θεμελιωτή της ιδεολογίας του θανάτου επί της ζωής και κάθε δραστηριότητας των μη Τούρκων, μόνο ως πράξη εφαρμογής θεωρείται. Ναι μεν πολλοί προβάλλουν για το μουσείο, το οικονομικό όφελος εκ των επισκεπτών, όπως λένε, όμως αν αυτό είναι το ωφέλιμο, ας μη μας διαφεύγει το τερπνόν. Η ιδεολογία του θανάτου, που έλεγα.

Από την άλλη, η συζητούμενη μετατροπή σε χώρο λατρείας και πάλι, ενός άλλου Θεού από αυτόν, προς τιμήν του οποίου οικοδομήθηκε και διατηρήθηκε επί χιλιετία, μόνο τα μετά από την άλωση

της Πόλης, κατακτητικά σύνδρομα εξυπηρετεί, αναπαράγοντας τη διεστραμμένη ανθρωπολογία των εμπνευστών μιας τέτοιας ανίερης πράξης. Κατά τα άλλα, αν υπάρχει μια ιερή πράξη ως προς την Αγία Σοφία, αυτή είναι μεν η λόγω του μνημείου επιστροφή στη μνήμη, όμως κυρίως είναι η αποκατάσταση των θεσμών της του Χριστού Εκκλησίας. Εν αρχή, μέσα από τις Θείες Λειτουργίες.

Με δεδομένη τη “συμμετρική διπλωματία” που περιέχει και αναδεικνύει η σημερινή πρόταση της σύγχρονης λειτουργίας των δύο θρησκευτικών χώρων λατρείας, μπορεί βέβαια να υπάρξει θετική εξέλιξη, αν ενεργοποιηθούν και όσες οντότητες εμπλέκονται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Δεν μιλώ για το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Κανείς δεν έχει απαίτηση να εμπλακεί στο συγκεκριμένο ζήτημα μια αιχμάλωτη Εκκλησία, όσο και η κόρη της, η Εκκλησία της Ελλάδας. Μπορεί όμως να αναμειχθούν πολλοί άλλοι. Και πρώτα από όλους το Ελληνικό κράτος που έχει μόνο να κερδίσει ηθικά και άλλα οφέλη, στηρίζοντας τη συγκεκριμένη συμμετρική διπλωματική κίνηση. Όπως και η Ε. Ε. αλλά και η ίδια η Ρωσία. Η κατά τα άλλα Ορθόδοξη.

Πέραν αυτών λόγο οφείλει να έχει και η UNESCO, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά, όχι την σημερινή πρόταση, αλλά τη διατήρηση του μνημείου, από μια χώρα που ναι μεν έχει δίκαιο να κάνει όσα θέλει με τα εντός της μνημεία αλλά συγχρόνως να σέβεται όσα έχει υπογράψει. Φυσικά κανείς δεν μπορεί να επιβάλει κάτι, αλλά είναι παράλογο να έχει δεχθεί χρήματα από τον συγκεκριμένο οργανισμό για άλλα δικά της μνημεία, “τρόπος του λέγειν δικά της” αλλά ταυτόχρονα να μην πράττει, όπως οφείλει, για άλλα. Γιατί τότε ισχύει η έκφραση “*δύο μέτρα και σταθμά*”.

Θα συνιστούσε τέλος παράλειψη αν δεν έλεγα δυο

έστω λόγια για την Καθολική Εκκλησία. Γιατί πράγματι εδώ χρειάζεται η επέμβαση του Βατικανού το οποίο με την κίνησή του ως κρατική οντότητα θα αναγνωρίσει επιτέλους ότι η Αγία Σοφία ήταν ιστορικά ΕΚΚΛΗΣΙΑ λατρείας. Κοινή, ως μέγας ναός θρησκευτικής λατρείας, σε όλη την αυτοκρατορία μέχρι την περίοδο του σχίσματος. Ο Πάπας Παύλος ΣΤ΄, ο οποίος πέραν του ότι προσευχήθηκε γονυκλινής πάνω στις μαρμάρινες πλάκες του δαπέδου της Αγίας Σοφίας... εκεί όπου πριν από εννιά αιώνες ο απεσταλμένος της Παπικής Εκκλησίας κατέθεσε το βούλευμα του αφορισμού, ήρθε και αναγνώρισε τα δεινά που υπέστησαν οι χριστιανοί της ανατολικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Κάνοντας λοιπόν σήμερα την κίνηση αυτή το Βατικανό θα αναγνωρίσει τρανά την Αγία-Σοφία ως χώρο λατρείας, και ότι θα είναι ιεροσυλία απαράδεκτη να μετατραπεί σε χώρο μουσουλμανικής λατρείας.

Σημειώσεις

{1} Το τζαμί του Διδυμότειχου, εργασία του συγγραφέα του 2005,

{2} Το γραπτό με την ιδέα αυτή κατατέθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο Διδυμότειχου στις 10/12/91,

---

{*} Διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},

Θράκη 26 Ιουνίου 2020

Η Αγία Σοφία στην ατζέντα της Ε. Ε.

Υ. Γ. Ως προς το χρόνο που πραγματοποιείται η επίσκεψη του ύπατου εκπροσώπου της Ε. Ε. επί των εξωτερικών θεμάτων, του Ισπανού Μπορέλ στον Έβρο, συνιστά μεγάλη ευκαιρία. Μπορεί ο Νίκος Δένδιας, πετώντας μαζί του προς τις Καστανιές, και περνώντας με το ελικόπτερο επάνω από το Διδυμότειχο, μόλις αντικρίσει το ιστορικό του κάστρο αλλά και το τζαμί της πόλης, να του θέσει, μεταξύ άλλων, το ζήτημα της Αγίας Σοφίας. Η οποία σύμφωνα με τη σημερινή πρόταση συνδέεται άμεσα με το τέμενος Βαγιαζήτ. Το ρόλο δηλαδή που μπορεί να παίξει το συγκεκριμένο τζαμί σε σχέση του με το Ναό της Αγίας Σοφίας. Ο λόγος για τη σύγχρονη λειτουργία των δύο μεγάλων μνημείων της Θράκης, ως ισάριθμων θρησκευτικών χώρων λατρείας, που αναφέρονται στο πιο πάνω γραπτό κείμενο, και το οποίο μπορεί να ανοίξει ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία.

Μπορούν επίσης και άλλα εθνικά θέματα, αν και ευκόλως εννοούμενα, να μην παραληφθούν. Να τεθούν στον επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Διπλωματίας. Από την Ελληνική και την Ευρωπαϊκή ετοιμότητα για μια δεύτερη επιτυχή αμυντική απόκρουση μιας νέας ήπιας εισβολής που προωθεί η Τουρκία στον Έβρο, όσο και στο μετά πολλών πνιγμών Αιγαίο, καθώς και στα του εξελισσόμενου Τουρκικού γεωοικονομικού εισβολισμού στη Θάλασσα Κύπρου και την αντίστοιχη Ελλάδα. Μαζί δε με αυτά να τεθεί το ζήτημα για το νέο Γολγοθά του Ναού της Αγίας Σοφίας και τη μετατροπή του σε τζαμί, ώστε να συμπεριληφθεί στην ατζέντα του επόμενου Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε. Ε., και όχι μόνον, όπου θα συζητηθεί το θέμα των σχέσεων της Ευρώπης με την Τουρκία.

Αν δε τα 27 μέλη του Συμβουλίου, αν μη τι άλλο ως χριστιανοί, τα βρουν όλα αυτά ενδιαφέροντα, μπορούν επίσης να στηρίξουν πολιτικά και ηθικά τη σημερινή πρόταση. Η οποία εκτός όλων των άλλων ποικίλων προσόδων, εγκαινιάζει κάτι το καινούργιο στην εξωτερική πολιτική. Τόσο της Ελλάδας, όσο και της Ε. Ε. Ο λόγος για τη συμμετρική διπλωματική αυτή κίνηση, που έως σήμερα ήταν γνωστή στις περιπτώσεις απελάσεων των πρακτόρων, μεταξύ δύο χωρών. Και άντε και ως πολιτιστική διπλωματία. Ως “συμμετρική διπλωματία” πάντως, όχι.

2. Οι δύο ύβρεις προς την Αγία Σοφία

Χρήστος Κηπουρός

Αν και δεν την επικαλέστηκα στο πρόσφατο γραπτό: “πως να μπλοκάρουμε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί”, {1}, τη γνώριζα προ πολλού. Επίσης διάβασα τις πρόσφατες δηλώσεις περί συγκλονισμού του Πατριάρχη, για τα της μετατροπής. Απλά σήμερα τα προτάσσω αυτά γιατί δεν υπάρχει μόνον η ύβρις του Ερντογάν. Υπάρχει ακόμη μια, η καθημάς. Θα αναφερθώ λοιπόν σε αμφότερες.

1. Η ύβρις του Τούρκου Προέδρου παραπέμπει απευθείας στην αρχαιοελληνική έννοια της λέξης. Κοινός τόπος του Ερντογάν άλλωστε είναι το ότι υπερεκτιμά μόνιμα τις ικανότητές του, όπως και η ίδια η συμπεριφορά του, η οποία είναι τόσο βίαιη και αλαζονική, όσο και προσβλητική απέναντι σε όλους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η φρασεολογία στις απαντήσεις του.

Με όσα προετοιμάζει για την μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, πέραν των άλλων, είναι σαν να επιχειρεί να υπερβεί την ίδια τη θνητή του υπόσταση. Σαν να θέλει να εξομοιωθεί με κάποια θεότητα. Ποιος Κεμάλ, ποιος Σουλτάνος και ποιος Μωάμεθ ο πορθητής. Εδώ μιλάμε για τον συνώνυμο προφήτη. Αυτόν έχει στο μυαλό της η διεστραμμένη του πολιτική ανθρωπολογία. Έναν δεύτερο Μωάμεθ.

.....“Στην Αγία Σοφία στην Κων/πολη πιστεύω ότι δεν θα γίνει τελικά η μετατροπή σε τέμενος, αλλά θα επικρατήσει η λογική και το πραγματικό συμφέρον της Τουρκίας, που είναι να διατηρηθεί ως μουσείο” .....
....“εάν πρόκειται η Αγία Σοφία να γίνει πάλι τόπος λατρείας του Θεού πρέπει να γίνει και πάλι εκκλησία διότι κτίστηκε ως χριστιανική εκκλησία, δεν κτίστηκε ως τζαμί”

Από συνέντευξη του Οικουμενικού
Πατριάρχη Βαρθολομαίου,
στην D. W. Μάιος 2014

Μόνο που αν συνέβαιναν όλες αυτές οι παραβιάσεις της ηθικής τάξης και όλα τα υπόλοιπα στην Αρχαία Ελλάδα, πριν ο υβριστής οδηγηθεί στην καταστροφή, θα παρενέβαιναν οι άλλοι θεοί και θα τον έστελναν ως “δώρα” τη θόλωση και την τύφλωση του νου. Όπως γίνεται και σήμερα δηλαδή. Κάτι που τον οδηγεί σε νέες ύβρεις. Μόνο που αυτά στην αρχαιότητα προκαλούσαν τη νέμεση. Αυτό που έμεινε στην ιστορία σαν θεία τιμωρία.

2. Η πολιτική ύβρις τώρα, βρίσκεται στην απροθυμία και στη μειωμένη διάθεση ενασχόλησης του επίσημου πολιτικού κόσμου της Ελλάδας, και εν τέλει στην παραίτηση από το συγκεκριμένο ζήτημα. Το πολύ πολύ να αναμνηρκαίνουν τα περί παραμονής στο υπαρκτό καθεστώς μουσείου. Με άλλα λόγια, πίσω από την απουσία πολιτικής βρι-

σκεται το γνωστό συνοδό τους νόσημα, η αλαζονεία ότι πράττουν το καθήκον.

Δεν προσθέτει βέβαια κάτι το καινούργιο η περί της παραμονής των πραγμάτων, όπως έχουν σήμερα, με τη θετική μνημόνευση του Κεμάλ για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε μουσείο. Μια ακόμη ύβρις, αυτή τη φορά σύμφωνα με τη νεοελληνική έννοια της λέξης. Η οποία, στην ουσία, βρίζει, δηλαδή προσβάλλει παράλληλα τη μνήμη τόσων γενοκτονιών που διέπραξε.

Γιατί οι πολυάριθμοι αυτοί φίλοι του Κεμάλ, από το λεγόμενο προοδευτικό ή αριστερό πολιτικό φάσμα της χώρας, αγνοούν ότι η μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε μουσείο το 1934, από το θεμελιωτή της ιδεολογίας του θανάτου επί της ζωής και κάθε δραστηριότητας των μη Τούρκων, μόνο ως πράξη εφαρμογής θα μπορούσε να θεωρηθεί. Μπορεί ακόμη πολλοί να προβάλουν για το μουσείο, το οικονομικό όφελος εκ των επισκεπτών, όπως λένε, όμως αν αυτό ήταν το ωφέλιμο, ας μη διαφεύγει το τερπνόν. Η ιδεολογία του θανάτου εκατοντάδων χιλιάδων μη Τούρκων.

Όπως όμως αποτελεί ύβρη, με τη νεοελληνική πάλι έννοια της λέξης, το πρόσφατο τηλεφώνημα Μητσοτάκη προς τον Ερντογάν. Είτε συμπεριέλαβε την Αγία Σοφία ως θέμα, κατά τη συζήτηση, οπότε σαφέστατα την υποβάθμισε είτε δεν την συμπεριέλαβε καθόλου, οπότε, ημέρες που είναι, την άφησε στην τύχη της.

Ένα ζήτημα που αδικείται επίσης όταν υποβιβάζεται στο χειρισμό από το υπουργείο πολιτισμού. Καλές οι επιστολές προς τα κράτη μέλη της UNESCO, αλλά το θέμα είναι άλλης κλίμακας. Σιγά που ο Ερντογάν θα καθίσει να ασχοληθεί με το τι λένε στην Ελλάδα. Πόσο περισσότερο να την ακούσει κιόλας. Το ίδιο και με τις άλλες χώρες. Είδαμε την

απάντηση στον Αμερικανό πρεσβευτή του State Department.

Αν όμως η Ελλάδα έχει να προτείνει τη “*συμμετρική διπλωματία*”, με τη σύγχρονη λειτουργία {1} ως δύο θρησκευτικών χώρων λατρείας, των δύο μεγάλων μνημείων της Θράκης, της Αγίας Σοφίας ως Χριστιανικής Εκκλησίας, όσο και του Τεμένους Βαγιαζήτ στο Διδυμότειχο, ως χώρου λατρείας των όπου γης Μουσουλμάνων, τότε το ζήτημα μπαίνει σε άλλη βάση.

Και η ισχυροποίηση της πρότασης σχετίζεται με το ταρακούνημα των διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών. Από την εισαγωγή στην ατζέντα {1} του συμβουλίου των υπουργών εξωτερικών της Ε. Ε. στις 13 Ιουλίου 2020, όπου θα συζητηθούν οι σχέσεις της Ευρώπης με την Τουρκία. Επίσης στην Σύνοδο Κορυφής της Ε. Ε. που θα ακολουθήσει, καθώς επίσης και στην πρόσκληση της Καθολικής Εκκλησίας ώστε να πράξει, ως οφείλει, τα δέοντα. Επεμβαίνοντας, να αναγνωρίσει τη χριστιανική διάσταση της λατρείας {1}, και καμιά άλλη.

Ας μην επεκταθώ στην κατά τα άλλα Ορθόδοξη Ρωσία ή στις Ηνωμένες Πολιτείες, υπενθυμίζοντας παρεμπιπτόντως στον Τραμπ, να βγάλει το φέσι. Τα είδαμε άλλωστε τα χαϊρία του από τις κατά καιρούς “*παροτρύνσεις*”.

Σε ότι αφορά τέλος την UNESCO πέραν των όποιων παρεμβάσεων, δεν θα βλάψει η παρουσίαση της παραπάνω πρότασης. Αντίθετα. Η Τουρκική εξαγγελία για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί μπορεί, με τη συνδρομή της “*συμμετρικής διπλωματίας*”, να παραπεμφθεί στις καλένδες. Έστω να αναβληθεί η συνεδρίαση του Τουρκικού ΣΤΕ, ώστε να δοθεί χρόνος για τα της εξέτασης της ίδιας πρότασης.

Σημειώσεις

{1}, βλ. internet, Χρήστος Κηπουρός,
Πως να μπλοκάρουμε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί,
Ιούνιος 2020,

{*} Διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},

Θράκη 26 Ιουνίου 2020

3. Ένα συνοδό νόσημα της Εθνικής μας Πολιτικής. Η ύβρις προς την Αγία Σοφία

Η αναφορά της μεγάλης αυτής εκκλησίας της του Θεού σοφίας, γίνεται ενδεικτικά. Αυτό γιατί, ιδιαίτερα την περίοδο που διανύουμε, υφίσταται διπλή ύβρη. Τόσο με την αρχαιοελληνική έννοια της λέξης, όσο και με τη νεοελληνική. Τόσο δηλαδή σαν έκφραση αλαζονείας με όλα τα γνωστά και μη εξαιρετέα που τη συνοδεύουν, όσο και σαν βρισιά και προσβολή.

Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί ο Έλληνας πρωθυπουργός, και το πρόσφατο, εν μέσω της πανδημίας του τουρκοϊού, τηλεφώνημα προς τον Ερντογάν. Ο λόγος για το προπαγανδιστικό εκείνο που παραπέμπει στη γνώριμη αλαζονεία της δήθεν πρωτοβουλίας και στην εξ αυτής ενδημούσα ύβρη {1}, με την αρχαιοελληνική έννοια της λέξης.

Υπάρχει όμως και ύβρις {1} εκ μέρους του, με τη νεοελληνική έννοια της λέξης, που σημαίνει την προσβολή. Ο λόγος και πάλι για το ίδιο τηλεφώνημα. Κατά το οποίο αν μιν συμπεριλήφθηκε η Αγία Σοφία μαζί με τα υπόλοιπα ζητήματα της συζήτησης, όπως αυτά δημοσιοποιήθηκαν από τις κυβερνητικές πηγές, τότε η υποβάθμιση του θέματος, είναι απολύτως δεδομένη. Αν πάλι δεν τέθηκε καθόλου, τόσο το χειρότερο.

Δεν ισχύουν διαφορετικά πράγματα για τους υπόλοιπους εκ της πολιτικής επίσημους ημεδαπούς.

Η απροθυμία, όπως και η πολιτική ύβρις {1} βρίσκεται στη μειωμένη διάθεση ενασχόλησης και εν τέλει η παραίτηση από το συγκεκριμένο ζήτημα. Το πολύ να αναμνησκάζουν τα περί παραμονής στο υπαρκτό καθεστώς μουσείου. Με άλλα λόγια, πίσω από την απουσία πολιτικής βρίσκεται το συνοδό νόσημα, που έλεγα στην αρχή. Στοιχεία που ισοδυναμούν με μια πολιτισμική εκχώρηση. στα της Τουρκίας. Κάτι που, αν μη τι άλλο, εξ αντικειμένου συνηγορεί στην ήδη εξαγγελθείσα πολιτισμική εκρίζωση του ιερού αυτού μνημείου.

Δεν προσθέτει βέβαια κάτι το καινούργιο η περί της παραμονής των πραγμάτων, όπως έχουν σήμερα, που φθάνουν, όταν δεν ξεκινούν, με τη θετική μνημόνευση της μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε μουσείο, από τον Κεμάλ. Μια ακόμη ύβρις {2}, αυτή τη φορά σύμφωνα με τη νεοελληνική έννοια της λέξης. Η οποία, μεταξύ των άλλων, βρίζει τη μνήμη των γενοκτονιών που διέπραξε.

Όλοι λοιπόν αυτοί, οι πολυάριθμοι φίλοι του Κεμάλ, από το λεγόμενο προοδευτικό και αριστερό πολιτικό φάσμα, μπορούν να αντιτείνουν, προτείνοντας να μην αποκλειστεί το γεγονός μιας έστω θετικής πράξης, όπως η μετατροπή σε μουσείο. Εμένα πάλι με θυμίζει εκείνο το σήμα κατατεθέν του κάθε γραφειοκράτη που επαναλαμβάνει το *“μη τα ισοπεδώνουμε όλα σύντροφοι”*.

Ναι μεν ο συγκεκριμένος Ναός είναι και ένα μεγάλο Μνημείο, όμως η μετατροπή του σε μουσείο το 1934, από τον Κεμάλ, αυτόν τον θεμελιωτή της ιδεολογίας του θανάτου επί της ζωής και κάθε δραστηριότητας των μη Τούρκων, μόνο ως πράξη εφαρμογής μπορεί να θεωρηθεί. Μπορεί ακόμη πολλοί να προβάλουν για το μουσείο, το οικονομικό όφελος εκ των επισκεπτών, όπως λένε, όμως αν αυτό είναι το ωφέλιμο, ας μη διαφεύγει το τερπνόν. Η ιδεολογία του θανάτου, που έλεγα.

Σημειώσεις

{1} βλέπε militaire.gr, Χρήστος Κηπουρός, Οι δύο ύβρεις προς την Αγία Σοφία, 29 Ιουνίου 2020,

{2} Τόσο για τη νεοελληνική έννοια της λέξης, όσο κυρίως την αρχαιοελληνική, βλέπε περισσότερα στο λήμμα “ύβρις” της ελεύθερης εγκυκλοπαίδειας Βικιπαίδεια

Είμαι βέβαιος, επειδή το έχω κάνει πολλές φορές στο παρελθόν, ότι αν ήμουν σήμερα μέλος του Ελληνικού Κοινοβουλίου, θα μάζευα πολλές δεκάδες υπογραφές συναδέλφων υπέρ της πρότασης της “συμμετρικής διπλωματίας”. Ο λόγος για την ταυτόχρονη επαναλειτουργία ως δύο θρησκευτικών χώρων λατρείας, των δύο μεγάλων μνημείων της Θράκης. Της Αγίας Σοφίας ως Χριστιανικής Εκκλησίας, όσο και του Τεμένους Βαγιαζήτ στο Διδυμότειχο, ως χώρου λατρείας των όπου γης Μουσουλμάνων. Τα λέω αυτά μήπως και βρεθεί κανείς να τα προχωρήσει.

Χρήστος Κηπουρός

{*} Διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},

Θράκη 26 Ιουνίου 2020

4. Δώρα για την Αγία Σοφία, από το Τέμενος Βαγιαζήτ

Αν τελικά το τζαμί του Διδυμότειχου επαναλειτουργήσει, εννοείται μετά τις απολύτως αναγκαίες εργασίες προετοιμασίας, ως θρησκευτικός χώρος λατρείας των όπου γης Μουσουλμάνων, φέρνει μαζί του ένα πρώτο μεγάλο δώρο, όχι μόνο για τον Ελληνισμό αλλά για ολόκληρη την παγκόσμια κοινότητα των Ορθοδόξων. Και όχι μόνον αυτών.

Το δώρο αυτό έχει ονοματεπώνυμο. Είναι η ταυτόχρονη επαναλειτουργία, σύμφωνα και με την πρόταση {1}, για την Εκκλησία της Αγίας Σοφίας, ως Χριστιανικής. Δώρο της “*συμμετρικής διπλωματίας*”, με βάση τη νέα αυτή μορφή εξωτερικής αλλά επίσης και πολιτισμικής πολιτικής.

Υπάρχει και δεύτερο δώρο. Το οποίο έχει ως αποδέκτη τον ίδιο τον Μουσουλμανικό κόσμο και εξ

αυτού, καταρχήν τους Τούρκους Μουσουλμάνους. Ναι μεν δεν τους λείπουν τα τζαμιά στην Τουρκική επικράτεια, όμως άλλο αυτό και άλλο το να διατίθεται για την άσκηση λατρείας ένα Τέμενος, των συγκεκριμένων προδιαγραφών. Το αρχαιότερο, το μεγαλύτερο και το λαμπρότερο Σουλτανικό Τέμενος σε όλη τη Γηραιά Ήπειρο.

Συγκεκριμένα στην πόλη του Διδυμότειχου που από κοινού με την Αδριανούπολη, οι Τούρκοι τις θεωρούσαν ως ιερές πόλεις παλαιόθεν. Για τις οποίες, πέραν των υπολοίπων, υπήρξε το μεγάλο ενδιαφέρον του άγνωστου αντισυνταγματάρχη Κεμάλ, κατά το δεύτερο Βαλκανικό πόλεμο το 1913, ώστε πάση θυσία να κατακτηθούν εκ νέου οι δυο αυτές πόλεις, όπως μνημονεύουν όλες οι τουρκικές ιστορικές πηγές που αναφέρονται στο βιογραφικό

του.

Επιπλέον η “*συμμετρική διπλωματία*” αποτελεί μια μετά δώρων απάντηση στην επισήμανση, αν όχι καταγγελία του Ερντογάν, για το ότι δεν υπάρχει έστω ένα τζαμί στην Αθήνα. Δεν αντιτίθεται. Οφείλει να ολοκληρωθεί.

Όμως δεν είναι και μικρή ευκαιρία, ειδικά για τους Τούρκους πολίτες Μουσουλμάνους, οι οποίοι δεν χρειάζεται να ταξιδέψουν χίλια και πλέον χιλιόμετρα ως την Ελληνική πρωτεύουσα μια και σε λίγα χιλιόμετρα, σε δυο βήματα, που λέει ο λόγος, δίπλα στα σύνορά τους, μπορούν να ασκούν επί Ευρωπαϊκού εδάφους τη θρησκευτική τους λατρεία.

Φαντάζομαι ότι για πολλούς από αυτούς τους γείτονες μια τέτοια εξέλιξη είναι προτιμότερη από την επιχείρηση των αλληπάλληλων ήπιων εισβολών από την άλλη πλευρά του Έβρου, προς την Ελλάδα και την Ευρώπη, που συστηματικά απεργάζεται και προωθεί η Τουρκική Κυβέρνηση.

Υπάρχει όμως και ένα τρίτο δώρο. Το οποίο αφορά στην αγορά του Διδυμότειχου και γενικότερα του Έβρου και της Θράκης. Το δώρο, μεταξύ άλλων, του λεγόμενου θρησκευτικού τουρισμού των πιστών του Ισλάμ. Μπορεί κάποτε ο Έβρος να γίνει μια νέα Αλσατία. Και η Αλεξανδρούπολη ένα Βαλκανικό Στρασβούργο.

Υπάρχει τέλος ένα τέταρτο δώρο. Ίσως μικρό, ίσως όμως και απροσδιόριστο. Γιατί διαφορετικά πρόκειται να περιοριστεί σοβαρά ο αριθμός των Χριστιανών που επισκέπτονται την Αγία Σοφία, αν τελικά μετατραπεί σε τζαμί. Με τα διαφεύγοντα κέρδη της Τουρκικής τουριστικής βιομηχανίας να μην είναι ευκαταφρόνητα.

Πόσο μάλλον σε μια περίοδο που τα οικονομικά

της γειτονικής χώρας και επέκεινα του τουρισμού της, κάθε άλλο παρά ρόδινα είναι. Είναι από τις φορές που από τη ζημιά κανείς βγάζει κέρδος.

Το πόσο θα αυξηθεί ο αριθμός των Χριστιανών, εν η περιπτώσει η Αγία Σοφία επαναλειτουργήσει ως Χριστιανική Εκκλησία, ας μην το πούμε εμείς. Σίγουρα θα έχουν καλύτερη εικόνα οι ιθύνοντες της γειτονικής οικονομίας.

Το τελευταίο άξιο λόγου που οφείλει να αναφερθεί είναι το αναλλοίωτο της χρήσης του τεμένους Βαγιαζήτ. Ναι μεν συνιστά σήμερα ένα σκελετωμένο μνημείο, όμως παρέμεινε επί τόσους αιώνες καθαρό. Αντίθετα με την Αγία Σοφία, το τζαμί του Διδυμότειχου δεν παραμορφώθηκε καθ' οιονδήποτε τρόπο. Η μόνη κτιριακή αλλαγή είναι η προσθήκη του δεύτερου εξώστη στο μιναρέ, κατά την δεύτερη κατάκτηση της ιερής αυτής πόλης από τους Τούρκους το 1913. Μια έκφραση της συμβολικής αρχιτεκτονικής, ώστε να θυμίζει το λόγο για τον οποίο πραγματοποιήθηκε {2}. Δεύτερη κατάκτηση, δεύτερος εξώστης.

Φαίνεται τελικά ότι η πολιτική σαν διαχείριση των συμβόλων υπήρχε στη διάθεση των Τούρκων πολύ πριν την εκφράσει ως θέση ο μακαρίτης Γάλλος Πρόεδρος Μιτεράν. Ας μην επεκταθώ στην των ημερομηνιών συμβολική πολιτική.

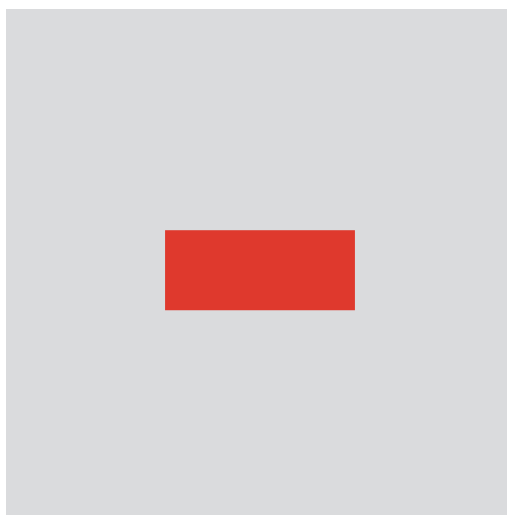
Πάντως σε ότι μας αφορά, δεν κτίστηκε κανένα καμπαναριό ούτε πέρασε ποτέ από το μυαλό των Ελλήνων Χριστιανών της περιοχής να λειτουργηθούν εντός του συγκεκριμένου χώρου.

Αυτόν τον διαχρονικό σεβασμό μας, οφείλουν να τον σεβαστούν και οι γείτονες. Και να μην αποδεχθούν την κληρονομιά των προγόνων τους παραμορφωτών, και όχι αναμορφωτών, όπως τους ονόμασαν. Ο μόνος τρόπος που μπορούν να κάνουν

κάτι είναι η συνδρομή στην πρόταση για σύγχρονη επαναλειτουργία της Αγίας Σοφίας και του Τεμένους Βαγιαζήτ, ως χώρων λατρείας.

Διαφορετικά η μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, πέραν όλων των άλλων, θα ανοίξει αμυντικό μέτωπο του Χριστιανικού κόσμου απέναντι σε αυτό το νέο Ισλαμικό κράτος με το γάντι. Απέναντι στην πράξη αυτή της πολιτισμικής και ηθικής εκρίζωσης της ιστορίας της καθιμάς Ανατολής.

Ίσως γι αυτό, αλλά και για άλλους λόγους η προσωνομία που δίνεται στον Ερντογάν, στη Γηραιά Ήπειρο, εκφράζεται με τη φράση “ο εκριζωτής”. Και εκριζωτής όχι μόνο μνημείων και μνημών αλλά και πολλών άλλων ιστορικών και πολιτισμικών οντοτήτων. Όπως είναι ο ιστορικός Κουρδικός λαός.

Σημειώσεις

{1} βλέπε internet, Χρήστος Κηπουρός,
Πως να μπλοκάρουμε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, Ιούνιος 2020,

{2} βλέπε internet, Το τζαμί του Διδυμότειχου, εργασία του συγγραφέα του 2005,

---

{*} Διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},

5. Ό,τι και να κάνει ο προφήτης Ερντογάν, η Αγία Σοφία ουκ εάλω

Χρήστος Κηπουρός & Πασχάλης Χριστοδούλου

Με τη φράση “Γνωρίζοντας ότι οι λαοί συνδέονται με στενούς δεσμούς, καθώς οι πολιτισμοί τους αποτελούν μια κοινή κληρονομιά, και ανησυχώντας μήπως το ευαίσθητο αυτό μωσαϊκό καταστραφεί κάποια στιγμή κλπ”, αρχίζει το προοίμιο του καταστατικού της Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου της Χάγης. Όμως δυστυχώς το διεθνές αυτό δικαιοδοτικό όργανο δεν προβλέπει την αναδρομικότητα, πέραν του χρόνου που διατυπώθηκε το καταστατικό του για επιθέσεις κατά ιερών χώρων και ιστορικών και πολιτισμικών μνημείων. Γιατί αν συνέβαινε αυτό, ακόμη και η ανέγερση των περί την Αγία Σοφία μιναρέδων θα υπάγονταν στα εγκλήματα πολέμου. Και τα πράγματα τότε θα ήταν πολύ διαφορετικά.

Θα μπορούσε τότε η Ελλάδα να καταγγείλει το Οθωμανικό κράτος, και να το παραπέμψει στο διεθνές δικαστήριο της Χάγης, τόσο για τους τέσσερις αυθαίρετους μιναρέδες όσο και για τους επίσης αυθαίρετους κουμπέδες, που βρίσκονται στον περίβολο της Αγίας Σοφίας.

Όμως και έτσι όπως είναι σήμερα, αλλά και αύριο, τα πράγματα, υπάρχει η δυνατότητα να πούμε ότι η Αγία Σοφία ουκ εάλω. Γι’ αυτό άλλωστε προτείναμε τη “συμμετρική διπλωματία” {1} για τα δυο μεγάλα μνημεία της Θράκης. Την ταυτόχρονη επαναλειτουργία της Αγίας Σοφίας ως Εκκλησίας Χριστιανικής και του Τεμένους Βαγιαζήτ στο Διδυμότειχο, ως θρησκευτικού χώρου λατρείας του Ισλάμ.

Ό,τι θέλουν ας αποφασίσουν τα στημένα Τουρκικά δικαστήρια κι ο προφήτης {2} Ερντογάν. Εμείς

το σπόρο της “συμμετρικής διπλωματίας” τον ρίξαμε. Είναι θέμα χρόνου να καρπίσει. Ήδη κάποιοι στην Αθήνα ψελλίζουν την ιδέα μας αυτή.

Είναι θέμα χρόνου να την αποδεχθούν ευρύτερες οντότητες. Ακόμη και η ίδια η χώρα. Να τεθεί δε εξ αυτής σε όλους τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς. Επιπλέον στην κρατική οντότητα του Βατικανού, ώστε να περιβληθεί με την αναγκαία δυναμική για το ηθικό, όσο και το πολιτισμικό δίκαιο της συγκεκριμένης ιδέας.

Όλος ο Χριστιανικός κόσμος άλλωστε οφείλει να βάλει πλάτη, ώστε να κινητοποιηθεί απέναντι στο νέο αυτό Ισλαμικό κράτος με το γάντι {3}, όπως ονομάσαμε την Τουρκία. Αυτή τη νέα μετάσταση της μετάστασης της ίδιας χώρας, που αποτελεί ο γνωστός ISIS. Μια χώρα-καρκινική μήτρα του τζιχαντισμού, που όσο πιο γρήγορα γίνεται, οφείλει να το συνειδητοποιήσει η τρομοκρατημένη από την τρομοκρατική του δράση, Γηραιά Ήπειρος, αλλά και η διεθνής πολιτισμική κοινότητα.

Μπορεί ισλαμιστές, όπως ο τζιχαντιστής εκείνος, που καταδικάστηκε πριν από λίγα μόλις χρόνια, από το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, και άλλοι να τιμωρήθηκαν για τα εγκλήματα πολέμου που διέπραξαν εις βάρος ιερών πολιτισμικών και ιστορικών χώρων και μνημείων.

Και μπορεί ήδη να επιλύεται ένα ακόμη χρόνιο πρόβλημα που πέραν της εκατόμβης των θυμάτων στις πρωτεύουσες της Ευρώπης προκάλεσε μια

μόνιμη τρομοκράτηση των Ευρωπαϊκών κοινωνιών με τον ευχερή με τα νέα μέσα εντοπισμό των επικηρυγμένων όσο των ανεπιτήρητων τζιχαντιστών, που πλασάρονται για πρόσφυγες,

Όμως τίποτε δεν αποκλείει κάποια στιγμή να τροποποιηθεί επίσης και το καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, να υπάρξουν μεταρρυθμίσεις που να προβλέπουν ότι ακόμη και η αλλαγή χρήσης ιστορικών και ιερών χώρων και μνημείων, θα συνιστά επίσης αυθαίρετη και παράνομη πράξη που θα είναι ακυρωτέα ενώ παράλληλα θα προβλέπονται και ποινές για όσους πράττουν επιθέσεις τέτοιου τύπου. Άλλωστε, εκτός από τα εγκλήματα πολέμου υπάρχουν και τα εγκλήματα ειρήνης.

-Εκτός από τα εγκλήματα πολέμου, υπάρχουν και τα εγκλήματα ειρήνης

-Τροπολογία τριών κρατών για μεταρρύθμιση στο καταστατικό του ΔΠΔ

Εδώ για αλλαγή χρήσης μιας αποθήκης και χρειάζεται πολεοδομική άδεια αφού αλλιώς συνιστά αυθαίρετη πράξη που τιμωρείται με πρόστιμο. Πόσο μάλλον για την αλλαγή χρήσης σε ένα από τα περισσότερο σημαντικά ιστορικά μνημεία του πλανήτη. Και ότι αρμόδιο για τη χορήγηση αυτής της άδειας δεν θα είναι βέβαια κάποιο πολεοδομικό γραφείο της Πόλης αλλά η UNESCO μαζί με το τροποποιημένο καταστατικό, όπως προτείνουμε,

του ΔΠΔ.

Και επειδή στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο έχουν δικαίωμα προσφυγής μόνο κρατικές οντότητες η Ελλάδα μπορεί να κάνει οποτεδήποτε χρήση του δικαιοδοτικού αυτού οργάνου και βήματος.

Επιπλέον η τροπολογία που θα χρειαστεί να κατατεθεί ώστε να συμπεριληφθούν τα προηγούμενα σε ένα νέο τροποποιημένο καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, θα είναι και το μόνο εναπομένον.

Πέραν της Ελλάδας μέρος μπορεί να λάβει και η Γαλλία, η οποία είναι από τις ελάχιστες κρατικές οντότητες που έλαβε τόσο σοβαρή θέση, άσχετα αν εμείς δεν συμφωνούμε σε όλα μαζί της αλλά και γιατί πίσω της υπάρχει μια μεγάλη ιστορία που φθάνει ως την Αρχαία Γαλλία και το ομώνυμο Παρίσι που τότε λεγόταν Λουτετσία, και όπου ως Καίσαρας του Ρωμαϊκού κράτους υπηρετούσε ο

μετέπειτα αυτοκράτορας της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας Ιουλιανός. Ο συμφοιτητής από την Αθήνα και φίλος των μετέπειτα Μεγάλου Βασιλείου και Γρηγορίου.

Και επειδή μαζί με τα δύο αυτά κράτη, αυτό που θα καταθέσει την τροπολογία οφείλει να είναι εξοικειωμένο με τα των Θρησκευτικών χώρων, μια τέτοια περίπτωση είναι και η Ιταλία, η χώρα θυγατέρα του Ρωμαϊκού κράτους, που άλλωστε ίδρυσε και την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Με όλα αυτά άλλωστε συνδέεται άμεσα ιστορικά και το Βατικανό και μαζί του και η Καθολική Εκκλησία. Η οποία φυσικά μπορεί να κάνει πολλά. Και πριν από όλα, αν μπορούμε να πούμε, να παίξει ρόλο μάρτυρα της πολιτικής αγωγής, όπως βέβαια και η

UNESCO, στο Διεθνές Δικαστήριο.

Πράξη που θα αποτελεί αποδοχή πολιτισμικής κληρονομιάς που άφησε πίσω του ο Πάπας Παύλος ΣΤ΄, καθώς και την ιστορική και ηθική του συνέχεια. Γιατί πράγματι εδώ χρειάζεται η επέμβαση του Βατικανού το οποίο με την κίνησή του ως κρατική οντότητα θα αναγνωρίσει επιτέλους ότι η Αγία Σοφία ήταν ιστορικά ΕΚΚΛΗΣΙΑ λατρείας. Κοινή, ως ο μέγας ναός θρησκευτικής λατρείας, σε ολόκληρη την αυτοκρατορία μέχρι την περίοδο του σχίσματος. Και γιατί ο Πάπας Παύλος ΣΤ΄, είναι αυτός ο οποίος πέραν του ότι έχει προσευχηθεί γονυκλινής πάνω στις μαρμάρινες πλάκες του δαπέδου της Αγίας Σοφίας, αναγνώρισε παράλληλα τα δεινά που υπέστησαν οι Χριστιανοί.

Μια τέτοια μαρτυρική κατάθεση, όταν απαιτηθεί, προς το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, υπέρ της Ορθόδοξης Εκκλησίας μετά του Οικουμενικού Πατριαρχείου, θα αναγνωρίζει τρανά την Αγία-Σοφία ως χώρο λατρείας, και ότι χρειάζεται να πάρει οριστικό και αμετάκλητο τέλος η ιεροσυλία μετατροπής της τελευταίας σε χώρο μουσουλμανικής λατρείας. Κάτι που θα αποτελέσει και πρότυπο, όσο και δεδικασμένο, για όποια επόμενα παρόμοια εγκλήματα ιεροσυλιών.

Τέλος η Διεθνής των Χριστιανικών Εκκλησιών, του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Καθολικής Εκκλησίας, μπορεί να αναδειχθεί σε έναν νέο και μεγάλο θρησκευτικό θεσμό, κάνοντας ένα νέο και μεγάλο βήμα προς την Ένωση, αφού η Διεθνής των Ορθόδοξων Εκκλησιών δεν υφίσταται, όπως θα περίμενε κανείς. Και αυτό εξ αιτίας μιας μόνο, πλην όμως μεγάλης, Ομόδοξης Εκκλησίας. Μακάρι έστω και την ύστατη ώρα, να λάβει μέρος και αυτή.

Σημειώσεις

{1} Χρ. Κηπουρός, Πως να μπλοκάρουμε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, Ιούνιος 2020,

{2} Χρ. Κηπουρός, Οι δύο ύβρεις προς την Αγία Σοφία, Ιούνιος 2020,

{3} Χρ. Κηπουρός, Δώρα για την Αγία Σοφία, από το Τέμενος Βαγιαζήτ. Ιούλιος 2020,

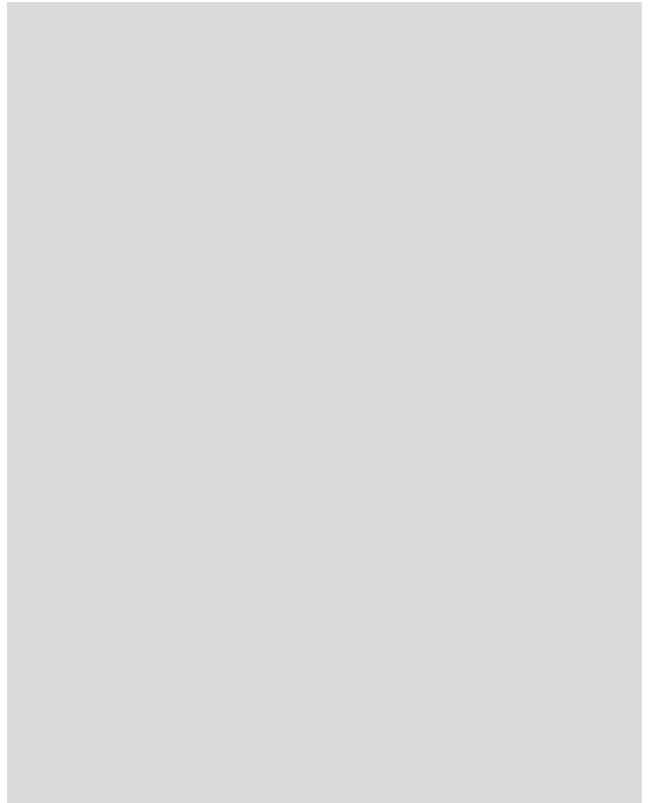

{*} Ο πρώτος διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},

ο δε δεύτερος, Δήμαρχος Σουφλίου {1994-1998},

6. Η αδελφοποίηση του Διδυμότειχου με την Κωνσταντινούπολη

Χρήστος Κηπουρός & Πασχάλης Χριστοδούλου

Η ιστορία λέει ότι αν μια πόλη κατά τη διάρκεια της ζωής της γίνει μια φορά πρωτεύουσα κράτους, τότε πιο εύκολα γίνεται και για άλλη μια φορά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Αθήνα. Μάλιστα αυτή το παράκανε. Όχι μόνο ξανάγινε πρωτεύουσα αλλά έγινε κράτος ολόκληρο. Όπως δηλαδή είναι σήμερα. Και όπως αυτό συμβαίνει επί δεκαετίες τώρα.

Στη Θράκη όχι μόνο δεν συνέβη αυτό αλλά υπάρχουν δυο ιστορικές μάλιστα πόλεις οι οποίες διέτελεσαν από δυο φορές στη ζωή τους κρατικές πρωτεύουσες. Τόσο επί Βυζαντινού κράτους, όσο και επί Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Αυτές οι δύο πόλεις, είναι η Κωνσταντινούπολη και το Διδυμότειχο, μέσα στις οποίες υπάρχουν τα δύο μεγάλα μνημεία της Θράκης. Η Αγία Σοφία και το Τέμενος Βαγιαζήτ.

Ανάμεσα στις δύο αυτές πόλεις υπάρχει ακόμη ένα πολιτισμικό κοινό που αφορά την ιερότητα. Αν για την Κωνσταντινούπολη το σήμα κατατεθέν της είναι η ιερότητα της Αγίας Σοφίας, δεν είναι διαφορετικοί οι λόγοι για τους οποίους το Διδυμότειχο θεωρείται από την Τουρκική ιστορία ως ιερή πόλη. Αυτό δε διότι έχει να κάνει με το ότι εδώ υπάρχει το Τέμενος Βαγιαζήτ. Το αρχαιότερο, μεγαλύτερο και λαμπρότερο Σουλτανικό Τέμενος σε ολόκληρη τη Γηραιά Ήπειρο.

Αυτή η ιερότητα ήταν που ενέπνεε τον άγνωστο τότε αντισυνταγματάρχη Κεμάλ για τη δεύτερη κατάκτησή της πόλης το 1913, και την εν συνεχεία προσθήκη του δεύτερου εξώστη στον μιναρέ. Πολλές είναι οι μαρτυρίες για τα σούρτα φέρτα του στο Διδυμότειχο, και τις σχέσεις, πέραν της εβραϊκής οικογένειας μετά των θυγατέρων, στην ίδια πόλη,

όσο και με τον Βούλγαρο εστεμμένο Φερδινάνδο, καθώς και με τον βασιλικό διάδοχο Αλέξανδρο. Αυτόν στον οποίο χάρισαν αργότερα την ενσωμάτωση της Θράκης στην Ελλάδα!

Ναι μεν δεν υφίσταται κανενός είδους πληθυσμιακό κριτήριο, που να τεκμηριώνει την τρέχουσα λογική των αδελφοποιήσεων, σε ότι αφορά τις αναλογίες πληθυσμού. Όμως αυτό εύκολα μπορεί να παρακαμφθεί.

Αν η αδελφοποίηση είναι η νέα συγγένεια μιας μικρής πόλης με μια μεγαλούπολη, δεν διαφέρει σε πολλά από την Ένωση π.χ. της Μάλτας με την 200 φορές μεγαλύτερη Γερμανία, στα πλαίσια της Ε. Ε. Ας μην επεκταθούμε τώρα στα εκατομμύρια των “συγγενών” μας Κούρδων της Πόλης. Αναφερόμαστε σε αυτούς γιατί στις Βουλευτικές Εκλογές του 2000, οι πρώην σύντροφοί μας από το ΠΑΣΟΚ έλεγαν προς τους συμπολίτες μας: *“Ποιους θα ψηφίσετε, τους Κούρδους?”*

Επιπλέον μπορεί το Διδυμότειχο να αποτελεί μικρή πόλη ως προς τον πληθυσμό της, όμως έχει δυσανάλογα μεγάλα ιστορικά και πολιτισμικά κειμήλια, σαν το απέραντο ανοιχτό μουσείο του ομώνυμου κάστρου στον καλέ, και τα ενταφιασμένα ανακτορικά και άλλα κειμήλια. Αυτή είναι η γενέθλια πόλη του Βατάτζη, η ιδιαίτερη πατρίδα του, που ενέπνευσε τον ουσιαστικό ανακτορικό της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, ώστε να κατασκευάσει, όντας επικεφαλής της Αυτοκρατορίας της Νικαίας, τον καντιφέ καλέ στη Σμύρνη, κατά τα πρότυπα του ομώνυμου, του Διδυμότειχου.

Ακούμε πολλές φορές διάφορους να ομιλούν για γαλάζια πατρίδα κλπ. Πέραν όμως του ότι δεν πρόκειται ούτε για γαλάζια ούτε για πατρίδα, το πλέον σημαντικό είναι ότι δεν μπορούν καθόλου να μιλήσουν για ιδιαίτερη πατρίδα, γιατί από αυτό το

είδος, αντίθετα με εμάς, δεν διαθέτουν.

Και γιατί ιδιαίτερη πατρίδα διαθέτουν μόνον οι ιστορικοί λαοί. Οι οποίοι ονομάζονται έτσι επειδή κατέχουν ιστορικά εδάφη από αμνημονεύτων ετών, όπως άλλωστε μνημονεύει σχετική διάταξη του δικαίου, που πιστεύουμε. Κάτι φυσικά που δεν ισχύει για τους εν λόγω, όπως οι γείτονες.

Όπως λένε επίσης πολλές φορές Τούρκοι αξιωματούχοι ότι η Ελλάδα παραβιάζει τη συμφωνία της Λοζάνης, εμείς πάλι τους λέμε ότι την παραβιάζει όντως, αλλά υπέρ της Τουρκίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το ζήτημα των μειονοτήτων της Θράκης. Κανείς ούτε στην Τουρκία ούτε στην Ελλάδα, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων, και αυτές τα τελευταία χρόνια, δεν αναφέρονται στο όνομα με το οποίο τις ονομάζει η διεθνής Συμφωνία. Τον πληθυσμιακό αριθμό, το Μουσουλμανικές Μειονότητες. Όστε να διακρίνει κανείς τους Τουρκικής καταγωγής, από τους Πομάκους και από τους Ρομά.

Και μια και ο λόγος περί θρησκευτικού ζητήματος, έτσι και στην περίπτωση μας, μπορεί να μπει μπροστά το διαθρησκευτικό ζήτημα. Η “συμμετρική διπλωματία”. Να κερδίσουν και οι δύο πόλεις με την επαναλειτουργία και την λειτουργική αναγέννηση των δύο μνημείων. Με την Αγία Σοφία να μετατρέπεται σε Ορθόδοξη Εκκλησία Χριστιανικής λατρείας, το δε Τέμενος Βαγιαζήτ σε τζαμί και χώρο θρησκευτικής λατρείας του Ισλάμ.

Αν μάλιστα ο σημερινός Δήμαρχος της Πόλης Ιμάμογλου έχει αναστολές, όπως δήλωσε, για την απόφαση του Ερντογάν να μετατρέψει την Αγία Σοφία σε τζαμί, του δίνεται μια μεγάλη ευκαιρία.

Να εξασφαλίσει για τους Μουσουλμάνους Δημότες του, και όχι μόνο για αυτούς, έναν καινούργιο

χώρο λατρείας, αυτή τη φορά επί Ευρωπαϊκού εδάφους, με την ταυτόχρονη βέβαια προϋπόθεση αποκατάστασης του ιστορικού δικαίου για το Ναό της του Θεού Σοφίας,

Εκτός και αν η πρόθεση του Δημάρχου είναι να γίνει ένας Ερντογάν ο Β΄. Ένας ακόμη πορθητής, αν όχι προφήτης. Γιατί κι αυτούς τους δυο, συνδέουν πλείστα κοινά. Από την έναρξη της καριέρας του καθένα τους, ως Δημάρχων της ίδιας Πόλης, μέχρι την επίσης κοινή ποντιακή καταγωγή, που θανάτωσαν αμφότεροι, μετά των προγόνων τους.

Το λέμε αυτό γιατί γνωρίζουν πολύ καλά την οδό του εκγενιτισαρισμού. Μόνο ως προς αυτή τη διάσταση μπορούν να αποκαλούνται “ηγέτες”. Και όχι σε κάθε ευκαιρία. Μόνον όταν “δεικνύουν στους πολίτες την οδό”, όπως στην κυριολεξία σημαίνει η λέξη “ηγούμαι”, που σημαίνει τελικά ότι τη γνωρίζουν καλά. Άρα προηγουμένως την έχουν περπατήσει. Όπως άλλωστε και το έπραξαν.

Οι μόνοι που έχουν μεσάνυχτα για αυτά είναι οι Δήμαρχοι των Αθηνών. Διατελέσαντες φίλοι τους αλλά και παρόντες. Ας μείνουμε όμως έως εδώ. Να μην επεκταθούμε στη μιμητική Θεσσαλονίκη.

Πάντως ό,τι και να γίνει, τόσο ο Ιμάμογλου, όσο βέβαια και ο Ερντογάν, γνωρίζουν πολύ καλά ότι η Αγία Σοφία ουκ εάλω. Και ότι και να κάνουν, αυτό θα ισχύει δια βίου τους αλλά και δια βίου της ιστορίας.

Αυτά τα δικολαβίστικα περί της ιδιοκτησίας από το Τουρκικό κράτος, τα οποία μάλιστα υιοθετούν άκριτα αρκετοί ημεδαποί ακαδημαϊκοί, που αισθάνονται ικανοποίηση με τη λύση του μουσείου, που δεν αποτέλεσε βέβαια ποτέ λύση, οφείλουν αμφότερες οι πλευρές να τα αφήσουν κατά μέρος.

Είναι γνωστό ότι κύριος και ιδιοκτήτης της Αγίας Σοφίας, πέραν της του Θεού Σοφίας είναι η ίδια η Διεθνής Κοινότητα. Όπου άλλωστε ανήκουν όλα τα διατηρητέα πολιτισμικά μνημεία, απανταχού της Οικουμένης.

Αλλά ακόμη και αν είχε δίκαιο η Τουρκία, όφειλε να απαντήσει στο ότι και στις μικρές αποθήκες όταν ζητάει ο ιδιοκτήτης αλλαγή χρήσης, όπως επί του προκειμένου, ο Ερντογάν, η αρχή από την οποία θα ζητούσε αυτή την αλλαγή χρήσης, δεν είναι μόνον η UNESCO, αλλά, κατά τη δική μας γνώμη, επιπλέον ένα αρμόδιο διεθνές δικαιοδοτικό όργανο.

Απλώς με τη σημερινή πρόταση, θεωρούμε ότι η αποστολή της σχετικής επιστολής, αν υπάρξει, του Δήμου Διδυμότειχου, θα αποτελέσει ένα πρώτο μεγάλο βήμα προς τα εμπροσθεν, που θα φέρει τους δύο Δήμους κοντύτερα στο δίκαιο της συγκριτικής διπλωματικής κίνησης. Αλλιώς οι διακονούντες την αυτοδιοίκηση, δεν θα έχουν δίκαιο όταν θα ξιφουλκούν για την αυτοδιοικητική διπλωματία.

Όσο για τους ημεδαπούς που εμφορούνται από ανοιχτοφοβία ως προς το Τέμενος Βαγιαζήτ, μια και μόνη είναι η επισήμανση που μπορεί να κάνει κανείς. Ότι το δόγμα τους, η φράση “κλείστε τα τζαμιά”, είναι γνωστής προέλευσης. Όποιος θέλει ας τη γκουγκλάρει, να δει περί τίνος πρόκειται. Είναι γνωστό άλλωστε το “*πλην Λακεδαιμονίων*”.

Τέλος, η έννοια της αδελφοποίησης έχει νόημα όταν αφορά δυο εκ πρώτης όψεως ξένες, μεταξύ τους, πόλεις. Όχι βέβαια τις ανήκουσες στην ίδια χώρα. Άλλωστε δεν θα έχει κάποιο ιδιαίτερο νόημα η αδελφοποίηση αδελφών. Άλλη φορά με το Μι-

στρά, άλλοτε “την Άρτα με τα Γιάννενα”, να περιμένουν τη σειρά τους, όπως πιθανόν να συμβεί αργότερα, και όπως αναφέρει η γνωστή αυτή ρήση που συνειρμικά παραπέμπει σε “όλο τον πλούτο της γης”. Με τη διαφορά, ότι η δική μας πρόταση έχει να κάνει με την αδελφοποίηση με την Πόλη, με ένα παγκόσμιο και πανανθρώπινο κόσμημα. Τόσο ως προς τη μνημειακή διάσταση της Αγίας Σοφίας, όσο με την επαναλειτουργία, σαν Εκκλησία.

{*} Ο πρώτος διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},

ο δε δεύτερος, Δήμαρχος Σουφλίου {1994-1998},

Θράκη 6 Ιουλίου 2020, κείμενο αδημοσίευτο

“Μπορεί η Τουρκία να βάζει φραγή και να μπλοκάρει ακόμη και τα προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο e-mails μας, όμως εμείς θα συνεχίσουμε να γράφουμε ιδέες ώστε να μπλοκάρουμε τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί. Να κερδίσουμε τη γειτονική χώρα μορφωτικά, πολιτικά, όσο και ηθικά. Ασύμμετρη πολιτική οι γείτονες, συμμετρική διπλωματία εμείς.”

Χρήστος Κηπουρός

7. Ο παράνομος φράχτης του πορθητή

Ερντογάν

Οι ιστορικοί τίτλοι κυριότητας της Αγίας Σοφίας:

- 1. Ο ναός αυτός ως Εκκλησία ανήκει στον Ρωμιούς.
- 2. Ως Μνημείο ανήκει σε όλη τη Διεθνή Κοινότητα.
- 3. Στην Τουρκία ανήκει μόνον η μουσειακή κατοχή.
- 4. Αυτή όμως δεν αρκεί για
όποια αλλαγή χρήσης.
- 5. Ναι μεν η πόλις εάλω, όχι όμως κι η Αγία Σοφία.

Χρήστος Κηπουρός & Πασχάλης Χριστοδούλου

Πολλοί, οι περισσότεροι εκ της Αριστεράς, εκφράζουν τη διαφωνία τους με το φράχτη του Έβρου, επικαλούμενοι την υπεράσπιση των προσφύγων ως προς το δικαίωμα στο άσυλο. Ταυτόχρονα όμως αγνοούν τα πλείστα όσα σκοτεινά σημεία βρίσκονται πίσω από την Τουρκική πολιτική.

Αφού η γειτονική χώρα σχεδιασμένα μετεξελίχθηκε σε ένα απέραντο εργοστάσιο παραγωγής προσφύγων και μεταναστών, όλα τα πολλά τελευταία χρόνια προωθεί την προαγωγή και εξαγωγή τους, όταν δεν τους εμπορεύεται, δια ίδιον όφελος. Και αυτό όταν δεν τους πνίγει στο Αιγαίο ή τον Έβρο. Και μάλιστα τη στιγμή που πολλοί άλλοι ιστορικοί λαοί της ευρύτερης Μεσοποταμίας, καταδιώκονται με κάθε δυνατό τρόπο, από τις εισβολές έως τους

αλληπάλληλους αεροπορικούς βομβαρδισμούς, όταν δεν λιμοκτονούν στα εγκαταλελειμμένα ιστορικά τους εδάφη.

Δεν θα μείνουμε βέβαια στα τείχη με το Νότιο Κουρδιστάν, που έκτισαν για να εξασφαλίσουν τη γνωστή από παλιά λογική της ακεραιότητας του μεγάλου ασθενούς, όπως λεγόταν. Γιατί ο νέος μεγάλος ασθενής όλα τα τελευταία χρόνια είναι ο επικεφαλής της, μετά της διεστραμμένης του πολιτικής ανθρωπολογίας.

Ούτε θα μιλήσουμε για την εκπόρθηση του φράχτη του Έβρου. Γιατί δεν πρόκειται να υπάρξει τέτοια. Καλά να είναι τα Στρατά μας. Αυτό που οφείλουμε να εξετάσουμε είναι ποια σχέση έχει με

τον πορθητή Ερντογάν, η ύψωση του φράχτη στην Κωνσταντινούπολη.

Και βέβαια δεν μιλάμε για τα караγκιοζιλίκια εκείνα στις 29 του μηνός, τον περασμένο Μάιο, για την επέτειο του “εάλω”. Δεν θα άξιζε καν αναφοράς σε αυτό, το χωρίς προηγούμενο κιτς. Εμείς για άλλο φράχτη οφείλουμε να πούμε κάποια πράγματα.

Γιατί ναι μεν η Τουρκία κατηγορεί την Ελλάδα για το φράχτη του Έβρου, όμως την ίδια στιγμή ο νέος πορθητής υψώνει το δικό του φράχτη. Όχι στα Νότια σύνορα, που λέγαμε, αλλά στην καρδιά του κράτους. Ένα φράχτη πολύμορφο και πολλαπλό. Καταρχήν παράνομο. Επίσης ηλεκτρονικό, θρησκευτικό, πολιτικό, κοινωνικό και κυρίως αντιδημοκρατικό. Επιπλέον προσωπικό, για πολιτική και εκλογική προστασία του Ερντογάν. Εν είδει πέπλου, για τις επερχόμενες αναμετρήσεις.

Καταρχήν είμαστε αυτόπτες μάρτυρες του ηλεκτρονικού φράχτη, όταν διαπιστώσαμε πρόσφατα τη φραγή στα προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο, e-mails μας. Δεν κατέστη δυνατή η παραλαβή τους λόγω του τίτλου: “Ό,τι και να κάνει ο προφήτης Ερντογάν, η Αγία Σοφία ουκ εάλω”. Άλλωστε η φραγή και ο φράχτης είναι λέξεις συνώνυμες. Γι αυτό στο σημερινό τίτλο, τον υποβιβάσαμε, αφού μιλάμε για το φράχτη του πορθητή. Αν και νομίζουμε ότι πάλι θα υπάρξει η ίδια τύχη.

Ο φράχτης όμως αυτός που προκαλεί περισσότερο είναι ο θρησκευτικός και ο αντιδημοκρατικός. Ετοιμάζονται με την μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί ώστε να θέσουν φραγή παγκόσμιας κλίμακας, σε όλους τους Χριστιανούς επισκέπτες-πολίτες της Πόλης, που πλέον θα αποκλείονται από το δικαίωμα εισόδου στον Οίκο αυτό του Θεού, μετά των όποιων εναπομεινάντων σπάνιων ψηφιδωτών και του μοναδικού στον πλανήτη αρχιτε-

κτονήματος. Και μάλιστα, για πρώτη φορά εδώ και δέκα επτά αιώνες, αφού τα πρώτα θεμέλια μπήκαν επί Μεγάλου Κωνσταντίνου, και δεκαπέντε αιώνες, από τα εγκαίνια του Ναού, επί Ιουστινιανού.

Δεν χρειάζεται να πούμε κάτι για τον προσωπικό φράχτη. Τα ευκόλως νοούμενα παραλείπονται.

Οφείλουμε λοιπόν σήμερα μετά από όσα έχουν εξαγγελθεί περί της μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε τζαμί, να εκφράσουμε το μεγάλο σεβασμό απέναντι στην καρτερικότητα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αρχής γενομένης από τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο. Η πρότασή μας αν εμπνέεται από κάτι αυτό είναι μια συνάντηση της Χριστιανικότητας, με τη Δημοκρατικότητα, την ηθική, την ανεκτικότητα.

Και αυτό που οφείλουμε να κάνουμε όλοι μας είναι να ζητήσουμε αναδρομικά, μια μεγάλη συγνώμη από τον εναπομεινάντα Ελληνισμό της Πόλης, και τους απόδημους του.

Μαζί λοιπόν με το ζήτημα της Αγίας Σοφίας συζητάμε και για τους εναπομεινάντες Ρωμιούς. Για τον πολιτικό και τον κοινωνικό φράχτη που λέγαμε. Γιατί θα συντελεστεί ένα πραγματικό πολιτικό θαύμα, που σήμερα φαντάζει σαν αδιανόητο. Και γιατί η επαναλειτουργία της Αγίας Σοφίας σαν Εκκλησία, ταυτίζεται με την έναρξη αναγέννησης των Ρωμιών της Πόλης.

Αυτό επιχειρεί, μεταξύ των άλλων να μπλοκάρει ο Ερντογάν, με όλα όσα απειλεί. Φοβάται ακόμη και τον ίσκιο της αλησμόνητης εκείνης αστικής ύπαρξης και υπεροχής του Ελληνισμού της Πόλης.

Γι αυτό με τη “συμμετρική διπλωματία” εμείς προσφέρουμε την επαναλειτουργία του Τεμένους Βαγιαζήτ στο Διδυμότειχο, ως τζαμί, για τη θρησκευ-

τική λατρεία του Ισλάμ. Αποτελεί ειλικρινή μας πρόταση και δεν είναι κάποιος νεοελληνικός Δούρειος ίππος. Και γιατί ούτε με τον ομώνυμο αρχαίο ίππο συμφωνούμε ως Θράκες, αφού είμαστε συγγενείς των Τρώων.

Θέλουμε οι εναπομείναντες Ρωμιοί της Πόλης να βρουν μια αγκαλιά της Θράκης και της Ελλάδας. Γιατί από όλα τα μέλη του εθνικού σώματος, δεν υπάρχει πιο εγκαταλελειμμένο. Και γιατί αν η πολιτική αξίζει όταν παράγει τη χαρά, η χαρά των Ρωμιών της Πόλης θα ανοίξει από μόνη της μια νέα πολιτική εποχή, φέρνοντας νέα πολιτική.

Ναι μεν σύμφωνα με κάποια ιερά κείμενα δεν υπάρχει δεύτερη παλιγγενεσία, αφού συμπίπτει με τη Δεύτερα Παρουσία, όμως ο Ελληνισμός της Πόλης για τον οποίο συζητάμε, δεν γνώρισε καμιά παλιγγενεσία. Ούτε την πρώτη. Αυτή θα κληθεί να αρχίσει να βιώνει, αν θα προχωρήσει η “συμμετρική διπλωματία”. Τόσο ως προς το θρησκευτικό χώρο λατρείας του Ισλάμ, στο τζαμί του Διδυμότειχου, όσο και ως προς την επαναλειτουργία της Αγίας Σοφίας, ως Ορθόδοξης Εκκλησίας.

{*} Ο πρώτος διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000},

ο δε δεύτερος, Δήμαρχος Σουφλίου {1994-1998},

Θράκη 9 Ιουλίου 2020

8. Αν ήταν να αλλάξει κάτι ο Ερντογάν, αυτό είναι το όνομά του

Δήλωση του Χρήστου Κηπουρού & Πασχάλη Χριστοδούλου

Άλλες φορές τον αποκαλέσαμε προφήτη, άλλοτε πορθητή. Περιμέναμε όμως την απόφαση για την Αγία Σοφία πριν τον καλέσουμε να αλλάξει ο ίδιος το όνομά του. Να επονομαστεί Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ο Μωάμεθ.

Είναι αδιάφορο αν θα πρόκειται για το όνομα του πορθητή ή του προφήτη. Άλλωστε είναι τα ίδια.

Να πούμε ακόμη ότι ο εξ αυτών Ερντογάν, θρήσκευμα άλλαξε προ πολλού, όμως μετά από τα νέα της Αγίας Σοφίας, οφείλει να προσθέσει την νέα του προσωνυμία. Το όνομα, που όπως γράφουν τα λεξικά, “προστίθεται στο κυρίως όνομα ενός προσώπου και που έχει σχέση με κάποια χαρακτηριστική ιδιότητά του, θετική ή αρνητική, με την οποία έγινε ή είναι γνωστός”.

Γιατί Σουλτάνο τον είπαν, Χαλίφη τον είπαν. Όμως όλα αυτά, όπως και πολλά άλλα, δεν λένε κάτι.

Εκείνο που θα τον εκθέσει στη πολιτική συνείδηση της διεθνούς κοινότητας είναι κάτι άλλο. Είναι η ειρωνική προσωνυμία Μωάμεθ.

Είναι το μόνο όνομα που αντικατοπτρίζει με τόσο σαφή τρόπο, αυτή την απειροελάχιστη, όσο όμως και με μέγιστη ματαιοδοξία, προσωπικότητα. Και εκτός των άλλων υποκριτική. Όπως θα συμβεί κατά τις αναμενόμενες προσευχές, μετά των ομόδοξων οπαδών του, μέσα στον πιο ιερό και υπό νέα βεβήλωση χώρο της παγκόσμιας Χριστιανοσύνης.

Η ειρωνεία μερικές φορές συνιστά την πιο καλή τιμωρία.

Αυτή είναι η λέξη κλειδί. Ελληνική, όσο όμως και διεθνής λέξη. Στα Λατινικά *ironia*, στα Αγγλικά *irony*, στα Γαλλικά *ironie*.

Πάντως ό,τι και να κάνει ο Ερντογάν, ο Μωάμεθ, και ο κάθε Μωάμεθ, εμείς έχουμε πει ότι η Αγία Σοφία ουκ εάλω.

Θράκη 10 Ιουλίου 2020

9. Αντί για τα μοιρολόγια, για την Αγία Σοφία, η Ελλάδα οφείλει να πάρει 2 πρωτοβουλίες

- Η κύρωση που έχει νόημα: Η ποινή κατά της ιεροσυλίας Τουρκίας
- 12 Ναυτικά Μίλια σε Ρόδο, Κάρπαθο, Κάσο, Κρήτη, Καστελόριζο
- Οι δεκάρικοι λόγοι που ακούγονται, δεν αξίζουν ούτε ένα δεκάρικο

Για την ειρωνική προσωνυμία “Μωάμεθ”, στο όνομα του Ερντογάν είπαμε κάποια πράγματα {1}.

Όμως αν η πράξη μετατροπής σε τζαμί ανήκει στα εγκλήματα ειρήνης, αυτό δεν σημαίνει ότι τα μοιρολόγια που είδαμε εκ μέρους των όποιων επίσημων ημεδαπών και αλλοδαπών, μπορούν να προσφέρουν και να αλλάξουν κάτι.

Αυτό που χρειάζεται είναι να συγκληθεί η Ελληνική Βουλή και με ομόφωνη απόφαση να πει προς όλη τη διεθνή κοινότητα, εννοείται και προς την Τουρκία, ότι δεν αναγνωρίζει την αυθαίρετη και παράνομη αυτή πράξη. Γιατί η Αγία Σοφία ουκ εάλω. Και γιατί η βάνουση αυτή προσβολή στην ιερότητα, μόνο ως κακουργηματική πράξη ιεροσυλίας μπορεί να χαρακτηριστεί, για την οποία άλλωστε προβλέπονται βαρύτερες ποινές.

Επιπλέον να αναθέσει σε μια διεθνή ομάδα ακαδημαϊκών νομικών, από την Ελλάδα, τη Γαλλία, τις ΗΠΑ, τη Ρωσία κλπ. Οι οποίοι με τη συνδρομή της UNESCO, να προετοιμάσουν την προσφυγή σε όποιο διεθνές δικαιοδοτικό όργανο απαιτείται.

Το επιδιωκόμενο είναι η ακύρωση της παράνομης αυτής αλλαγής χρήσης του συγκεκριμένου παγκόσμιου μνημείου της Αγίας Σοφίας. Μια λύση είναι το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, όμως χρειάζεται μάλλον να προηγηθεί η τροποποίηση του καταστατικού του.

Υπάρχουν όμως και άλλες ενέργειες, πέραν των όποιων λεγόμενων κυρώσεων, που νιοι ήμασταν και γεράσαμε, και που ποτέ δεν τις είδαμε, πέρα από τα βαφτίσια και τις εξαγγελίες τους, αφού τελικά συνιστούσαν και συνιστούν θωπίες προς το γειτονικό ερντογανοφασισμό.

Η μόνη κύρωση που έχει νόημα είναι η, ως προς την πράξη της ιεροσυλίας, παραπομπή σε δίκη και η επιβολή ποινής.

Και να εύχεται η Τουρκία να της βγει το μάτι, παρά το όνομα, και αυτό δηλαδή το όνομα, το ιερόσυλη, πέραν από το φασιστική και ρατσιστική.

Υπάρχει όμως και μια δεύτερη πρωτοβουλία και ταυτόχρονα επεξεργασμένη αμυντική πολιτική. Αυτή που αφορά στην από τώρα προετοιμασία της χώρας για τα αναμενόμενα στο Καρπάθιο και στο Νότιο Κρητικό πέλαγος. Και γιατί οι δεκάρικοι λόγοι που ακούγονται, δεν αξίζουν ούτε ένα δεκάρικο.

Στην ίδια συνεδρίαση της Βουλής των Ελλήνων, ομόφωνα πάλι, οφείλει να ψηφιστεί η επέκταση των χωρικών υδάτων των νήσων Ρόδου, Καρπάθου, Κάσου, Κρήτης και Καστελόριζου στα δώδεκα ναυτικά μίλια.

Αν κάποια στιγμή παραστεί ανάγκη σε αυτή την προδιαγεγραμμένη από την Τουρκία, ως θερμή θαλάσσια ζώνη, να μπορεί κανείς εύκολα να παραφράσει τον Αρχιμήδη. Να πει δηλαδή: *“δος μοι πα στω και ταν γαν και ταν θάλασσαν κινάσω”*.

Σημείωση

{1}, βλ. mignatiou.com, Αν ήταν να αλλάξει κάτι ο Ερντογάν, αυτό είναι το όνομά του, δήλωση των συγγραφέων, Θράκη 11 Ιουλίου 2020,

{*} Ο πρώτος διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000}, ο δε δεύτερος Δήμαρχος Σουφλίου {1994-1998},

**10. Αν κάτι “εάλω”,
αυτό είναι
η Πολιτική Ελλάδα.
Όχι η Αγία Σοφία**

Χρήστος Κηπουρός

Όταν κατά τις πρώτες ώρες, μετά τη μετατροπή σε τζαμί, μπορούσε και όφειλε η χώρα να πάρει σοβαρές πολιτικές πρωτοβουλίες, άλλος για Κέρκυρα τράβηξε πήγε, και άλλος για τη Νάξο.

Όμως είδαμε με χαρά σήμερα ότι κάποιοι δικηγόροι επανέλαβαν την πρότασή μας, για δικαστική έρευνα ως προς τη νομιμότητα της αλλαγής χρήσης της Αγίας Σοφίας. Επίσης μέχρι και ιερωμένοι βγήκαν και ζήτησαν ακύρωση της απόφασης του Τούρκου Προέδρου.

Εκείνο που δεν είδαμε δυστυχώς είναι ότι τόσο η Κυβερνητική, όσο και η Αντιπολιτευτική Ελλάδα να κάνουν κάτι. Να προχωρήσουν έστω στη σύγκληση της Βουλής. Να δεσμευτεί η χώρα ότι δεν θα αναγνωρίσει την παράνομη αυτή πράξη. Και ότι θα κινηθεί δικαστικά.

Γιατί, αν μη τι άλλο, από κυρσιολογία, όλα αυτά τα τελευταία χρόνια, άλλο τίποτε. Και γιατί πιο καλά θα έκαναν να μιλάνε όλοι για θωπειολογία. Άλλωστε οι ημέρες και τα έργα των εταίρων μας στην Ευρώπη, όσο και οι ημεδαποί, αυτό ακριβώς επιβεβαιώνουν.

Δυστυχώς δεν βλέπουμε ούτε σήμερα, κατά τη συνεδρίαση των Υπουργών Εξωτερικών της Ε. Ε., ο Έλληνας Υπουργός να είπτε ότι η χώρα προτίθεται να κυνηγήσει δικαστικά την υπόθεση, με σκοπό την ακύρωση και την επιβολή ποινής για την χωρίς προηγούμενο Τουρκική αυτή ιεροσυλία.

Και ότι όποιοι νομιμοποιούνται να σπεύσουν να κάνουν ατομικές προσφυγές προς το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως

έχουμε προτείνει και για κάθε άλλη περίπτωση, παλαιότερα. Αλλά και η επίσημη Ελλάδα να πράξει κάτι ανάλογο με την ανάθεση σε μια διεθνή επιτροπή ακαδημαϊκών νομικών για μελέτη της προσφυγής σε κάθε αρμόδιο διεθνές δικαιοδοτικό όργανο.

Δυστυχώς όμως δεν θα δούμε ούτε μεθαύριο, κατά τη Σύνοδο Κορυφής της Ε. Ε. να γίνεται κάτι. Όπως δεν είδαμε και σήμερα κάτι, εκτός από το χάδι της πολιτικής καταδίκης με την παραπομπή των κυρώσεων στις καλένδες.

Εμείς πάντως είπαμε και λαλήσαμε και αμαρτίαν ουκ έχουμε. Από την αντιμετώπιση δικαστικά του ιεροσουλίου τουρκικού κράτους εις βάρος της Αγίας Σοφίας, μέχρι τη στοιχειώδη μας αμυντική προετοιμασία ως προς το επόμενο διάστημα. Ο λόγος για την επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια, σε Κρήτη, Κάσο, Κάρπαθο, και Ρόδο μέχρι το Καστελόριζο. Αφού οι εξελίξεις φωνάζουν με όση δύναμη διαθέτουν, ότι εκεί θα μεταφερθεί το νέο θέατρο, από τον Ερντογάν τον Μωάμεθ, όπως τον ονομάσαμε.

Έχουμε πει και γράψει πολλές φορές όλες αυτές τις ημέρες ότι ναι μεν η Πόλις εάλω, όχι όμως και ο Ναός της του Θεού Σοφίας. Γιατί η υπόθεση της ιεροσυλίας θα έχει μεγάλη συνέχεια. Και γιατί: **Αν κάτι “εάλω”, αυτό είναι η Πολιτική Ελλάδα. Όχι η Αγία Σοφία.**

**Αν κάτι “εάλω”,
αυτό είναι
η Πολιτική Ελλάδα.**

Όχι η Αγία Σοφία.

{*} Διετέλεσε Βουλευτής Έβρου
{1993-2000},
Σημεία από συνέντευξη
σε Ρ/Σ στις 13 Ιουλίου 2020

Θράκη 13 Ιουλίου 2020

11. Το “ουκ εάλω” είναι στο χέρι μας

Ασφαλιστικά μέτρα κατά της επικάλυψης
του ψηφιδωτού “δέηση” της Αγίας Σοφίας

Χρήστος Κηπουρός & Πασχάλης Χριστοδούλου

Μιλάμε σαν Χριστιανοί. Μπορεί να είμαστε ανεπιθύμητοι στη γειτονική χώρα, όμως όσοι επισκέπτονται τον Ναό της του Θεού Σοφίας, μετά τη μετατροπή του σε τζαμί, δεν θα μπορούν να ασκήσουν ανεμπόδιστα το δικαίωμα στη λατρεία της Θρησκείας τους.

Δυστυχώς όμως για τον Ερντογάν τον Μωάμεθ, ο Θεός αγαπάει τον κλέφτη -επί του προκειμένου, τον ιερόσυλο- αγαπάει όμως και τον νοικοκύρη, δηλαδή τον ιστορικό δικαιούχο.

Σκεφτόμαστε λοιπόν ποιοι μπορούν να κάνουν χρήση του άρθρου 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Και αν στέκεται η συγκεκριμένη επίκληση.

Και βλέπουμε ότι υπάρχουν πολλοί. Αν και χρειάζεται ένας το πολύ δυο Χριστιανοί, ώστε να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα κατά της Τουρκίας. Και ειδικότερα κατά της απόφασης μετατροπής της Αγίας Σοφίας σε τζαμί.

Να μην προχωρήσει δηλαδή η νέα ιεροσυλία με τα παραβάν και τα κουρτινάκια έστω ακόμη και σε μια εικόνα και ψηφιδωτό του Ναού. Η αναφορά του τίτλου στη “δέηση” είναι απολύτως ενδεικτική.

Είχαμε αρχίσει να προετοιμαζόμαστε για ανάλογες προσφυγές στο ΕΔΔΑ, όταν κινδυνεύαμε στον Έβρο από την Τουρκική εξαγωγή του κορωνοϊού, όμως μια ωραία πρωία, όταν στις ήπιες εισβολές τα βρήκαν μπαστούνια οι γείτονες από την ένστολη

Ελλάδα, απέσυραν τους πρόσφυγες και τους μετανάστες από τα Ελληνοτουρκικά σύνορα.

Δεν είναι του παρόντος να πούμε με ποιο τρόπο μόλυναν άλλες περιοχές. Μάλιστα εντός της Θράκης. Σύντομα θα επανέλθουμε επί όλων αυτών, έχοντας ως βάση τις γνωστές από δεκαετιών Τουρκικές προβοκάτσιες. Από τις πυρκαγιές δασών έως τις εξαγωγές ζωνόσων, όπως ο αφθώδης.

Σχετικά τώρα με την προσφυγή για τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων κατά της Τουρκίας, όσον αφορά την παράβαση του άρθρου 9 της Σύμβασης που ήδη αναφέραμε, έχουμε να προσθέσουμε τα εξής:

1. Οι προσφεύγοντες, οι οποίοι σημειωτέον δεν χρειάζονται δικηγόρο, επίσης δεν χρειάζεται να προέρχονται και από τους εναπομείναντες Ρωμιούς της Πόλης. Υπάρχουν και άλλοι που έχουν το δικαίωμα της προσφυγής στο ΕΔΔΑ. Πάσα δε εθελοντική συμμετοχή δεκτή.

2. Επίσης δεν απαιτείται να είναι εκ τους ιδίου δόγματος Χριστιανοί αφού ο Ναός της Αγίας Σοφίας αφορά την ενιαία Χριστιανοσύνη. Πέραν του ότι με τον τρόπο αυτό ενώνονται οι Χριστιανοί και εκείθεν οι ίδιες οι Εκκλησίες, εκ των κάτωθεν. Με άλλα λόγια δεν αρνούμαστε μια συμμετοχή στην προσφυγή και από έναν Καθολικό, πέραν του Ορθοδόξου που θα την υπογράψει πρώτος. Σύμφωνα άλλωστε και με τα γνωστά πρωτεία.

3. Ως μάρτυρας υπέρ της προσφυγής, βεβαίως χρειάζεται να προταθεί η UNESCO. Υπάλληλοί της να μεταβούν από το Παρίσι, στο Στρασβούργο, όπου εδρεύει το ΕΔΔΑ.

4. Η ακύρωση, η επιβεβαίωση με άλλα λόγια του “ουκ εάλω” που έχουμε αναφερθεί και άλλες φο-

ρές, γίνεται με την έκδοση, μέσα σε λίγες ημέρες, της σχετικής απόφασης του ΕΔΔΑ.

5. Μπορεί η προσφυγή να γίνει έστω και για ένα ψηφιδωτό. Γι αυτό και στον τίτλο αναφέρονται τα Ασφαλιστικά μέτρα κατά της επικάλυψης του ψηφιδωτού Δέηση” {α}, που βρίσκεται στο νότιο υπέρω της Αγίας Σοφίας. Το βάλουμε όχι μόνο για τη ιερή του σύνθεση και τους Ελληνικούς του υπέρτιτλους, αλλά και γιατί παραμένει το ομορφότερο, παρά τον ακρωτηριασμό του.

6. Οπότε δυο τινά μπορεί να συμβούν. Είτε να ακυρωθεί εν τοις πράγμασιν, η μετατροπή σε τζαμί αφού δεν θα προλάβουν να μπουν οι κουρτίνες επί του ψηφιδωτού είτε να προσέρχονται οι Μουσουλμάνοι και να προσεύχονται ενώπιον της ακάλυπτης, με διεθνή δικαστική απόφαση, εικόνας του Ιησού, μετά της Παναγίας και με τον Ιωάννη τον Πρόδρομο.

7. Τέλος, θα υπάρχει όσος χρόνος και αν χρειαστεί ώστε να γίνουν επιπλέον προσφυγές για όλες τις υπόλοιπες εικόνες και τα υπέροχα ψηφιδωτά της Αγίας Σοφίας.

Υ. Γ. Οι όποιες Τουρκικές διαβεβαιώσεις περί του ότι τα επικαλύμματα θα ανοίγουν μετά από τις μουσουλμανικές προσευχές, αν δεν είναι συρταρωτά, όχι μόνο δεν πείθουν κανέναν αλλά και η δια διαρρών ενημέρωση περί όλων αυτών σκοπό έχει να ρίξει στάχτη στα μάτια. Λες και έχουν μπροστά τους Αμερικανάκια, τύπου Τραμπ.

Ήδη η ίδια η UNESCO όχι μόνο όφειλε να διακόψει κάθε χρηματοδότηση στο υπό την προστασία της, παγκόσμιο αυτό μνημείο, αλλά και να απαγορεύσει ακόμη και να μπει καρφίτσα στα ιερά σώματα των εικόνων και των ψηφιδωτών του Ναού. Και εάν δεν εισακουστεί, να κινήσει η ίδια την όποια δια-

δικασία παραπομπής της Τουρκίας για ιεροσυλία και για προκλήσεις εκτεταμένων βλαβών σε μνημεία. Υπάρχουν διατάξεις που τα προβλέπουν όλα αυτά.

Τι κάνει τώρα απέναντι σε όλα αυτά η Πολιτική Ελλάδα; Η απάντηση είναι μονολεκτική: Εάλω. Τύχη αγαθή που η Αγία Σοφία ουκ εάλω. Και που εμείς δεν πρόκειται να κουραζόμαστε όταν επαναλαμβάνουμε ότι: Ναι μεν η πόλις εάλω, όχι όμως και η Αγία Σοφία. Ούτε είπαμε τυχαία ότι η υπόθεση αυτή θα έχει μεγάλη συνέχεια. Και ότι η Ελλάδα οφείλει, έστω και σήμερα, να μην αναγνωρίσει την καθόλα παράνομη πράξη αλλαγής χρήσης, με τη μετατροπή σε τζαμί. Όπως δεν αναγνώρισε το ψευδοκράτος του Αττίλα, στη μαρτυρική Μεγαλόνησο.

Το “ουκ εάλω” είναι στο χέρι μας.

{*} Ο πρώτος διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000}, ο δε δεύτερος Δήμαρχος Σουφλίου {1994-1998},

Θράκη 16 Ιουλίου 2020

12. Η δέηση για το Καστελόριζο

Από συνέντευξη του Χρήστου Κηπουρού

{ * }

Ερ.1: *Τι θα κάνατε κύριε Κηπουρέ αύριο, αν είσαστε ο Ερντογάν;*

Θα εφαρμόζα το πρόγραμμα που έχουμε ήδη εξαγγείλει. Τουτέστιν έρευνες για υδρογονάνθρακες με βάση το μνημόνιο που κάναμε με τη Λιβύη και σε απόσταση μέχρι 6 μίλια από Ρόδο, Κάρπαθο, Κάσο και Κρήτη και καθόλου απόσταση από Καστελόριζο. Θα το σκεφτόμουν όμως ξανά και ξανά, αν η Πολιτική Ελλάδα είχε ψηφισμένο Νόμο στη Βουλή, που να μην το επιτρέπει. Δηλαδή αν τα Ελληνικά χωρικά ύδατα στην περιοχή ήταν 12 Ναυτικά μίλια και όχι 6, όπως είναι σήμερα. Τότε θα σκαρφιζόμουν άλλες κινήσεις. Μάλλον να προχωρήσω νοτιότερα, κυρίως προς το νότιο Κρητικό Πέλαγος, που πολλοί χάρτες της Ελλάδας το αναφέρουν ως Λιβυκό. Χωρίς οι γεωγράφοι αυτοί αλλά και πολλοί άλλοι εκ της πολιτικής, να καταλαβαίνουν ότι κάνουν, αν μη τι άλλο, ονοματολογική ευ-

θανασία της Κρητικής ΑΟΖ. Και φυσικά δεν φταίω εγώ αν μόνοι με τα χέρια τους βγάζουν τα μάτια τους. Αν, ως προς την πολιτική, παλαιόθεν διακατέχονται από αυτοκτονικό ιδεασμό. Εμείς βρίσκουμε και κάνουμε. Όπως βρίσκουμε και τι να κάνουμε.

Ερ.2: *Και σεις τι κάνατε κύριε Κηπουρέ;*

Κοιτάξτε. Δεν είπα τυχαία, μιλώντας για το από κάθε άποψη παράνομο Τουρκολιβυκό μνημόνιο, να υπήρχε άμεση συνεδρίαση της Βουλής και να προχωρούσε ομόφωνα η Ελλάδα στην επέκταση στα 12 ναυτικά μίλια, στη συγκεκριμένη ομάδα των νησιών. Αυτό το αμυντικό και γεωοικονομικό τόξο που περίπου ταυτίζεται με το σεισμικό. Ούτε ήθελα να πλειοδοτήσω, όπως έκαναν άλλοι, και να πω να γίνει η επέκταση παντού στο Αιγαίο Πέλαγος. Θα έρθει ο καιρός που θα μιλήσουμε για αυτό το ζήτημα, όπως και το πως μπορεί να προχωρήσει.

Βλέπει όμως κανείς τι είδους Πολιτική Ελλάδα έχουμε που δεν έχει καμιά απολύτως θέση. Και όταν έχει θέσεις, άστα να πάνε. Μόνο επιδείξεις διακομματικής εθνικοφροσύνης, παλιού και νέου τύπου, βλέπουμε. Δεν έχει κάνει κάτι ούτε για τη θαλάσσια Ελλάδα ούτε για την Αγία Σοφία. Από τις 7 προτάσεις μας που δημοσιεύονται εδώ και καιρό αλλά και σήμερα {1} για τα μείζονα αυτά ζητήματα, δεν υιοθέτησε καμία. Ενώ μπορούσε να κάνει τόσα. Λες και προβλέπει διαφορετικά το δίκαιο της θάλασσας. Λες και είναι βάρος η Αγία Σοφία {βλ. pdf}.

Επιπλέον, το πλεόνασμα από την επιτυχή άμυνα της ένστολης Ελλάδας στις ήπιες εισβολές στον Έβρο, δεν μένει ακέραιο αφού καταναλώνεται. Επίσης, ναι μεν υπάρχει η απόλυτη εμπιστοσύνη μας στον ένστολο στόλο του Αιγαίου, όμως ούτε και αυτό αρκεί. Αν ζούσε ο Θουκυδίδης θα έγραφε: *“Νήες στόλου πλήρεις, γαρ πόλις, όμως μετά της Βουλής”*. Μόνο που αυτή, σήμερα, όσο και χθες, είναι σαν να μην υπάρχει. Και αν δεν υπάρχει, θα χρειαστεί η δέηση για το Καστελόριζο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

{1}

<https://www.militaire.gr/agia-sofia-7-protaseis-gia-tin-epistrofi-sti-christianikotita-toy-naoy/>

Διετέλεσε Βουλευτής Έβρου {1993-2000}

